

*ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.*

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Приета с Решение №349 от Протокол №23/29.07.2021 г. на Общински съвет - Мездра

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ	2
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТАБЛИЦИ	3
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФИГУРИ.....	3
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ КАРТИ	4
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ	5
I. ВЪВЕДЕНИЕ	7
1. Обхват на програмата.....	7
2. Правно основание за разработване на програмата	8
3. Принципи на програмата	10
4. Цели на програмата	12
II. ОПРЕДЕЛЯНЕ И ВЪВЛИЧАНЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ.....	14
III. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА	15
1. Географско положение, териториално-административни характеристики	15
2. Природо-географски характеристики.....	16
2.1. Релеф.....	16
2.2. Климат	17
2.3. Водни ресурси.....	17
2.4. Почви	18
3. Социално-демографски характеристики	18
3.1. Демографски характеристики	18
3.2. Доходи, заетост и безработица в община Мездра	23
4. Икономически характеристики	25
4.1 Основни показатели на нефинансовите предприятия.....	25
4.2 Секторна икономическа характеристика на община Мездра.....	28
4.3 Състояние на основните икономически сектори.....	29
5. Състояние на инфраструктурата	36
5.1 Водоснабдяване и канализация	36
5.2 Електроенергийна инфраструктура и ВЕИ	38
5.3 Газоснабдяване	40
5.4 Транспортна инфраструктура и комуникации.....	40
6. Анализ на компонентите на околната среда	43
6.1. Въздух.....	43
6.2. Води	45
6.3. Земи и почви	47
6.4. Биоразнообразие и защитени територии	47
7. Анализ по фактори на въздействие.....	50
7.1. Отпадъци	50
7.2. Шум.....	52
7.3. Рискове от природни бедствия и аварии	53

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

7.4. Радиационен контрол.....	53
7.5. Ландшафтно устройство и зелена система.....	54
8. Администриране и публичност на дейностите по опазване на околната среда	54
9. Финансиране на дейностите по опазване на околната среда	55
IV. SWOT АНАЛИЗ.....	56
V. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА	60
VI. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА	60
1. Генерална стратегическа цел на програмата.....	60
2. Приоритети, специфични стратегически цели на програмата и алтернативи за постигането им ...	60
VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ.....	62
VIII. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	67
IX. ПРИЛОЖЕНИЯ	68

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТАБЛИЦИ

Таблица 1. Население на територията на община Мездра	19
Таблица 2. Основни данни за демографските процеси в община в брой	20
Таблица 3. Динамика на търговията в община Мездра за периода 2015 - 2019 г.....	33
Таблица 4. Динамика на транспорта в община Мездра за периода 2015 - 2019 г.....	34
Таблица 5. Динамика в броя на обектите за настаняване (с 10 и по-малко легла) в община Мездра в периода 2015-2019 г.	35
Таблица 6. Динамика на хотелиерството и ресторантьорството в община Мездра за периода 2015 - 2019 г.	35
Таблица 7. Битови отпадъци в община Мездра за периода 2015-2018 г. (тон).....	52
Таблица 8. Финансова информация за дейностите по опазване на околната среда на община Мездра за периода 2015-2019 г.	55
Таблица 9. План за действие на ПООС Мездра 2021-2027 г.	62

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФИГУРИ

Фигура 1. Разпределение на групите заинтересовани страни, взели участие в анкетното проучване, проведено през м. октомври-декември 2020 г. по групи	14
Фигура 2. Основни демографски процеси в община Мездра в %	21
Фигура 3. Полова структура на община Мездра за 2020 г. (в %).....	21
Фигура 4. Население по възрастови групи в община Мездра	22
Фигура 5. Възрастовата структура на населението в община Мездра към 2020 г.....	22
Фигура 6. Равнище на безработица в община Мездра за периода 2014-2020 г.	23
Фигура 7. Средна годишна заплата на наетите в община Мездра и по административни нива за периода 2016-2019 г.	24
Фигура 8. Основните данни за нефинансовите предприятия в община Мездра в периода 2015-2019 г.	27

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Фигура 9. Място на местната икономика в областната.....	27
Фигура 10. Основни икономически показатели за Първичен икономически сектор в община Мездра за 2019 г.	31
Фигура 11. Основни икономически показатели на Вторичния сектор в община Мездра за 2019 г.....	32
Фигура 12. Произведена продукция по икономически дейности в икономически сектор „Услуги“ за 2016 г.	33
Фигура 13. Визуализация на финансовата тежест по приоритети.....	66

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ КАРТИ

Карта 1. Географско положение на община Мездра.....	15
Карта 2. Релеф на България (надморска височина в м)	16

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АИС	Автоматична измервателна станция
БО	Битови отпадъци
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ДФЗ	Държавен фонд „Земеделие“
ЕЕ	Енергийна ефективност
ЕО	Екологична оценка
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗ	Защитена зона
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗМ	Защитена местност
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗТ	Защитена територия
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
ИУГ	Излезли от употреба гуми
КАВ	Качество на атмосферния въздух
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
НАСЕМ	Национална автоматизирана система за екологичен мониторинг
НЕМ	Национална екологична мрежа
НДЕФ	Национален доверителен еко фонд
НПРБ	Национална програма за развитие: България 2020
НПУО	Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г.
НППОУ	Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъци
НСИ	Национален статистически институт
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда
НСОБС	Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие
НСОС	Национална стратегия за околна среда 2009-2018 г.
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
НУАБА	Негодни за употреба автомобилни батерии и акумулатори

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИЕО	Индивидуални емисионни ограничения
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излязло от употреба моторно превозно средство
ОБ	Общински бюджет
ОГТ	Общинска горска територия
ООп	Организация по оползотворяване
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 г.
ОСР	Отпадъците от строителство и разрушаване
ОУП	Общ устройствен план
ПВТ	Подземно водно тяло
ПДК	Пределно допустима концентрация
ПИП	Прединвестиционни проучвания
ПО	Предотвратяването на отпадъците
ПОС	Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците
ПУП	Подробен устройствен план
ПУРБ	План за управление на речни басейни
РДВР	Регионална дирекция на вътрешните работи
РДНО	Регионално депо за неопасни отпадъци
РДО	Рамкова директива за отпадъците
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и води
РОП	Разширена отговорност на производителя
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СО	Строителен отпадък
СООРС	Строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради
ТБО	Такса „битови отпадъци“ / Твърди битови отпадъци
ТСБ	Териториално статистическо бюро
УОЗ	Устойчиви органични замърсители
ФЕС	Фондове на Европейския съюз
ФПЧ	Фини прахови частици

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. Обхват на програмата

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) на община Мездра обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините в съответствие с нормативните документи по опазване на околната среда.

Околната среда е от изключително важно значение за качеството на живот на дадена територия и населението, което я обитава. Състоянието на околната среда, зависи от много фактори, като туризъм, транспорт, земеделие, индустрия, промишленост, енергетика и др.

До средата на миналия век човечеството не си дава сметка за щетите, които нанася на природата от дейността, която упражнява. Едва през 60-те год. на XX-ти век започват да се поставят основите на понятието „околна среда“ и „устойчиво развитие“, което основно е продиктувано от развитието и усъвършенстването на различни количествени методи, които правят възможно да се оценят ресурсите, с които разполага Земята, темпа, с който ги изразходва човечеството и времето, за което ще се изчерпят.

В тази връзка през 1983 г. Общото събрание на ООН признава, че екологичните проблеми имат глобален характер и по тази причина свиква Световната комисия по околна среда, начело с министър-председателят на Норвегия – Гру Харлем Брунтланд, която комисия през 1987 г. изнася доклада „Нашето общо бъдеще“, с който се въвежда и понятието „устойчиво развитие“, фундаменталната основа, на което е „днешните поколения да живеят и да изразходват по такъв начин ресурсите, че да не нарушават естествения баланс и да не отнемат възможностите на бъдещите поколения да задоволяват собствените си потребности“.

На проведената Конференция по околна среда през 1992 г. в Рио де Жанейро се приема т. нар. Конвенция за биологично разнообразие, в която в чл. 6 е записано следното:

Всяка договаряща страна съобразно собствените си условия и възможности:

а) разработва национални стратегии, планове или програми за опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие или адаптира за целта съществуващи стратегии, планове или програми, които отразяват мерките, постановени от тази конвенция и отнасящи се за всяка договаряща страна;

б) интегрира, доколкото е възможно и подходящо, опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие в съответните секторни или междусекторни планове, програми и политика.

На Конференцията на ООН е приет Дневен ред за XXI век (Agenda 21), който дава на местните власти по-широки правомощия, тъй като те са най-близо до хората и проблемите, и следователно до намиране на решения.

Първата Програма за опазване на околната среда е разработена през 1992/1993 г. и е за страните от Централна и Източна Европа, която след това служи като модел за разработването на Националните екологични програми.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Процесът на присъединяване на страната ни към ЕС наложи да хармонизираме националното си законодателство със законодателството на ЕС. Като страна членка на ЕС, ние разработваме на национално и местно ниво общински планове и стратегии във всяка една област, вкл. и в областта на околната среда.

ПООС е разработена за период, който съвпада с периода на действие на Плана за интегрирано развитие на община Мездра 2021-2027 г. и подлежи на евентуална актуализация при всяка значима промяна на екологичното законодателство или в приоритетите на региона/общината.

Основните задачи, които стоят пред настоящата програма, са да се идентифицират текущите проблеми, свързани с околната среда и бъдещи дейности за намаляване и ограничаване на вредните последици от човешката дейност.

ПООС отговоря на нарастващата необходимост опазването и подобряването на качеството на околната среда да се разглежда като един от стълбовете на устойчивото развитие, съвместно с икономическото и социалното развитие. Програмата очертава цели и действия, насочени към опазването, възстановяването и възпроизводството на естествената околна среда, поддържането на разнообразието на живата природа, разумното използване на природните богатства и ресурсите на страната в контекста на устойчивото развитие.

Програмата за опазване на околната среда се основава на концепцията, че **предотвратяването на отрицателните изменения на екосистемите и нарушаването на техните функции вследствие на антропогенни въздействия е ключов фактор за постигане на глобалната цел на политиката по устойчиво развитие** – подобряване на качеството на живот и благосъстоянието на настоящото и бъдещите поколения, посредством създаването на устойчиви общности, способни да управляват и използват ефективно ресурсите и да развиват екологичния и социалния потенциал на икономиката, както и да осигуряват просперитет, опазване на околната среда и социално сближаване. В този смисъл ПООС цели не само по-устойчива околна среда, но и по-добро качество на живот.

2. Правно основание за разработване на програмата

Програмата за опазване на околната среда на община Мездра е изготвена в съответствие с чл. 79, т. 1 от Закона за опазване на околната среда и Указанията на Министерство на околната среда и водите относно структурата и съдържанието на общинските програми за опазване на околната среда.

При разработване на ПООС органите на местното самоуправление се ръководят и от други указания на министъра на околната среда и водите. Териториалните административни звена към съответните министерства и държавни агенции, които събират и разполагат с информация за околната среда, подпомагат разработването на програмата чрез участие на свои експерти и предоставяне на информация. При разработването, допълването и актуализирането на програмата се привличат и представители на неправителствени организации, на фирми и на браншови организации.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

ПООС е изготвена в тясно съответствие с принципите на Националната стратегия за околна среда (НСОС), която се разработва за период от 10 години и се приема от Народното събрание по предложение на Министерския съвет (чл. 76, ЗООС). В допълнение на основния национален стратегически документ в областта на околната среда, се разработват и приемат и други национални планове и програми по компоненти на околната среда и фактори, които им въздействат. Те се основават на принципите, целите и приоритетите на Националната стратегия за околна среда и са в съответствие с изискванията на специалните закони за околната среда. При разработката на програмата са използвани и следните стратегически **документи с международен и национален характер:**

- Цели за устойчиво развитие (Дневен ред 2030 г.) на ЕС;
 - Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г.;
 - Пътна карта за план за действие, целящ нулево замърсяване на водите, въздуха и почвата;
 - План за действие относно кръговата икономика;
 - Национална програма за развитие: България 2030 - визия, цели и приоритети;
 - Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г.
 - Национална стратегия за околна среда (НСОС) 2009-2018 г.;
 - Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г. (проект);
 - Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България, за периода 2021-2027 г.;
 - Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие (1998 г.);
 - Актуализиран Национален план за действие по управление на устойчивите органични замърсители (УОЗ) в България 2012-2020 г.;
 - Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г.;
 - Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г.;
 - Национална стратегия за развитие на водния сектор 2022-2037 г.;
 - Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите 2020-2030 г.;
 - План за интегрирано развитие на община Мездра за периода 2021-2027 г.
- Други използвани източници на информация:
- Официални данни и статистическа информация от РИОСВ – Враца, ТП ДГС - Мездра и други;
 - Информация, предоставена от дирекциите и отделите на общинска администрация - Мездра;
 - Интернет сайтове и портали: Официален сайт на Община Мездра, НСИ, МОСВ, ИАОС и други.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

3. Принципи на програмата

Националната стратегия за околна среда и общинските програми за околна среда са средство за постигане целите на закона и се разработват в съответствие с принципите за опазване на околната среда, регламентирани в Закона за опазване на околната среда, а именно:

1. Устойчиво развитие

Устойчивото развитие се дефинира като развитие, което „посреща потребностите на настоящото поколение, без да е в ущърб на възможността бъдещите поколения да посрещнат собствените си нужди“. То се постига посредством осъществяването на политики, при които се хармонизират и интегрират икономическото, социалното развитие и опазването на околната среда. Тази концепция предполага устойчив икономически ръст, намаляване на бедността, справедливо разпределение на националното богатство, подобряване на общественото здраве и качеството на живот, като същевременно се намалява замърсяването на околната среда, предотвратяват се бъдещи замърсявания и се съхранява биологичното разнообразие.

2. Опазване на природните ресурси

Постигането на целите на устойчивото развитие изисква съблюдаването на принципа за устойчиво използване на природните ресурси и принципа на заменяемост. Природните ресурси следва да се използват при условия и по начини, при които да се съхраняват екосистемите и присъщото им минерално, биологично и ландшафтно разнообразие.

Моделите на потребление на възобновяеми ресурси следва да гарантират тяхното непрекъснато и ефективно обновяване, както и запазване и подобряване на качеството им.

Невъзобновяемите ресурси следва да се използват рационално и разумно, включително и като бъдат налагани ограничения върху използването на стратегически и редки природни ресурси и тяхната замяна в потреблението с алтернативни ресурси и синтетични материали.

3. Принцип на превенцията и предпазливостта

Необходимо е да се даде предимство на предотвратяването на замърсяванията за сметка на отстраняването на екологичните щети, причинени от тях. Дейности, които съгласно принципа на предпазливостта представляват потенциална заплаха за околната среда и човешкото здраве, следва да се избягват.

Всяка една дейност трябва да се планира и осъществява така, че:

- да причинява минимални изменения на околната среда;
- да създава най-малък риск за околната среда и човешкото здраве;
- да се редуцира до възможния минимум използването на суровини и енергия при производството, дистрибуцията и потреблението на стоки и материали;
- да осигурява възможности за рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия от отпадъците, генерирани от потреблението на продуктите;
- да се предотвратяват и ограничават отрицателните ефекти върху околната среда още при източника на замърсяване.

Принципът на предпазливостта се прилага посредством оценка на въздействието върху околната среда и използване на най-добрите налични технологии. Липсата на сигурни научни

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

данни не следва да бъде възприемана като основание за непредприемане на мерки за предотвратяване на деградацията на околната среда в случаи на потенциални или съществуващи въздействия върху нея.

4. Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики

Според този принцип е необходимо изискванията за опазване на околната среда да бъдат интегрирани в секторните политики и в политиките на национално, регионално и местно равнище. На ниво община спазването и прилагането на този принцип изисква разработването, приемането и прилагането на различни концепции, стратегии, планове и програми за регионално развитие, за развитие на икономиката или на отделни нейни отрасли и сектори (транспорт, енергетика, строителство, селско стопанство, туризъм, промишленост, образование и други) на местно равнище (но съобразени с предвижданията на национално и регионално равнище) да осигуряват интегрирано опазване на околната среда в съответствие с принципите и целите на закона и Националната стратегия за околна среда.

5. Субсидиарност на политиките

Този принцип се основава на децентрализиране на процеса на вземане на решения. Необходимо е все повече компетенции и отговорности да бъдат трансферирани в посока от централно към регионално и местно равнище. Органите на регионалното и местното управление са по-близо до проблемите и в някои случаи до правилните решения за справянето с тях.

6. Замърсителят плаща за причинените вреди

Замърсителят заплаща глоби и такси, ако извършваните от него дейности причиняват или могат да причинят натиск върху околната среда, или ако произвежда, използва или търгува със суровини, полуфабрикати и готови продукти, съдържащи материали, увреждащи околната среда. Замърсителят трябва да поеме екологичните разходи за предприемане на превантивни мерки, ако в резултат на дейността му е възникнала непосредствена заплаха за екологични щети, както и за оздравителни мерки при настъпване на екологични щети.

7. Прилагане на чисти технологии

Необходимо е да се насърчава въвеждането на „чисти технологии“ и постепенно да се преустановява използването на технологии, които причиняват вредни въздействия върху околната среда. Следва да се прилагат „най-добри налични техники“ в индустрията и енергетиката по смисъла на Директива 96/61/ЕС за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, както и „добри земеделски практики“ в селското стопанство, съгласно дефиницията на Организацията за прехрана и земеделие на ООН (FAO).

8. Използване на икономически инструменти за опазване и подобряване състоянието на околната среда

Икономическите инструменти, които се използват за целите на екологичната политика е необходимо да включват стимули за въвеждане на съобразени с опазването на околната среда технологии, иновации, дейности и практики, и да предвиждат постепенно премахване на субсидии, които подкрепят дейности, причиняващи вредни въздействия върху околната среда.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

9. Потребителят плаща

Всеки, който ползва природни ресурси и услуги, следва да заплаща реалната цена за тях и да покрие разходите за възстановяването им.

10. Споделена отговорност

Всички страни, които носят отговорност за замърсяване на околната среда, трябва да участват в разрешаването на възникналите екологични проблеми.

11. Достъп до информация за околната среда

Компетентните органи следва да предоставят на обществеността информация за околната среда. Всеки има право на достъп до наличната информация за околната среда, без да е необходимо да доказва конкретен интерес.

12. Участие на обществеността във вземането на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда

На обществеността следва да бъде осигурена възможност да участва в процеса на вземането на решения за околната среда, както и да ѝ бъде осигурен ефективен достъп до правосъдие по въпроси на околната среда.

Всички споменати принципи се отнасят за всички нива – международно, национално, регионално и местно.

4. Цели на програмата

Програмата за опазване на околната среда си поставя няколко основни цели:

- да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на община Мездра, като установи причините и предложи решения и действия за тяхното преодоляване;
- да насърчи и обезпечи разумното използване на територията на общината за развитие на икономическия потенциал;
- да открие приоритетите в разглежданата област;
- да обедини усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и бизнеса на територията на общината за решаване на съществуващите проблеми;
- да аргументира мерките и проектите на общината, които тя ще предложи за финансиране;
- да използва оптимално ограничените финансови и човешки ресурси, като ги съсредоточи за решаване на най-приоритетните проблеми;
- да формулира адекватна екологична политика на Община Мездра, в съответствие с наличните ресурси и проблеми.

Програмата се приема от общинския съвет, който контролира и изпълнението ѝ. По предложение на кмета на общината ежегодно с приемането на общинския бюджет се определят средства за изпълнение на приоритетни екологични проекти и дейности, включени в общинската програма за опазване на околната среда. Кметът на общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на Програмата за околна среда, а при необходимост -

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

и предложения за нейното допълване и актуализиране. Отчетът за изпълнението на програмата се представя за информация в РИОСВ.

ПООС е динамичен и отворен документ. Тя ще бъде периодично допълвана и/или променяна съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други фактори със стратегическо значение. Основният използван апарат в разработката е стратегическо планиране, почиващо на SWOT анализ.

Програмата за опазване на околната среда прилага комплексна система от административни и икономически мерки за регулиране екологичното поведение на стопанските субекти и населението в общината. Програмата цели да формира правилно екологично поведение на населението, селскостопанските производители и стопанските субекти, да осигури разумен баланс между административните и пазарно-ориентираните икономически регулатори, като в максимална степен използва представения интегриран подход за координация и взаимодействие на структури, ресурси и усилия.

При разработването на Програмата за опазване на околната среда на община Мездра са следвани следните стъпки:

1. Определяне и въвличане на заинтересованите страни;
2. Анализ на средата;
3. Анализ на силните и слабите страни, на възможностите и заплахите;
4. Изработване на визия на общината;
5. Определяне на цели на програмата;
6. Изработване на план за действие;
7. Мониторинг, контрол, оценка и актуализация на програмата.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

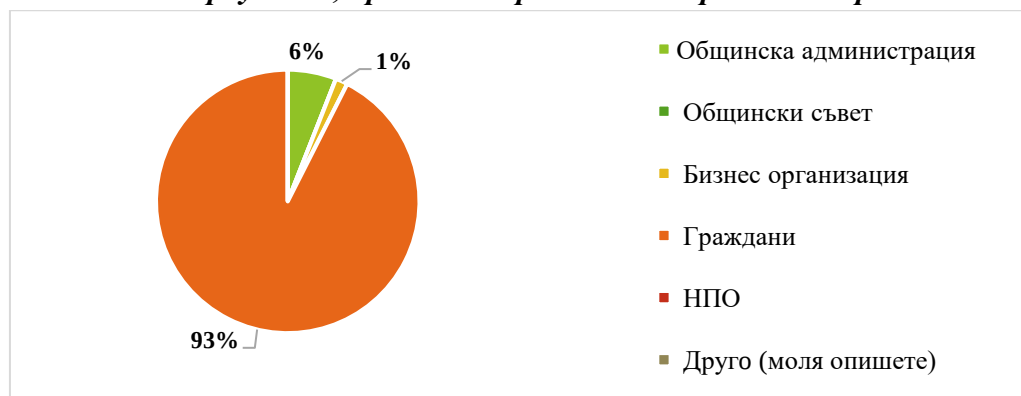

II. ОПРЕДЕЛЯНЕ И ВЪВЛИЧАНЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

Процесът на определяне и въвличане на заинтересованите страни при разработване на ПООС преминава през няколко стъпки. Първоначално бе **проведено анкетно проучване** сред представители на общинска администрация Мездра и граждани, неправителствени организации и други заинтересовани страни. В резултат на анкетното проучване бяха отчетени основни проблеми в състоянието на общината. Поставени са цели за развитие и са набелязани мерки, които отчитат проблемите на общината и на основата на силните характеристики и възможностите ограничават слабите страни.

Проучването бе осъществено в края на 2020 г. и бе публично обявено на сайта на Община Мездра и разпространено сред наличните контакти на заинтересованите страни. На фигура 1 са представени съотношенията по групи респонденти:

Фигура 1. Разпределение на групите заинтересовани страни, взели участие в анкетното проучване, проведено през м. октомври-декември 2020 г. по групи¹

Източник: Анкетно проучване

Представените данни от фигурата показват, че ядрото на изследването е базирано на мненията на самоопределилите се като граждани респонденти.

Резултатите от проведеното анкетно проучване са представени в *Приложение 1. Резултати от проведено анкетно проучване относно разработване на ПООС на община Мездра 2021-2027 г.*

В изпълнение на втора стъпка от процеса на въвличане на заинтересованите страни, ПООС се **съгласува с представители на общинска администрация - Мездра.**

Третата стъпка е **предаване на документа в РИОСВ за съгласуване с компетентния орган.**

В изпълнение на четвърта стъпка Програмата за опазване на околната среда на община Мездра ще бъде публикувана на официалния сайт на общината за **съгласуване със заинтересованите страни.**

Накрая документът се одобрява с Решение на Общински съвет.

¹Източник: Собствено анкетно проучване сред жителите и заинтересованите страни на община Мездра, проведено в края на 2020 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

III. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1. Географско положение, териториално-административни характеристики

Община Мездра се намира в Северозападна България, област Враца, около долината на река Искър. На запад община Мездра граничи с община Своге, на север – с общините Враца и Бяла Слатина, на изток - с община Роман, а на юг - с община Ботевград.

Общината обхваща 28 населени места. Средната гъстота на обитаване е 41,9 ж/км².

Административният център на община Мездра е гр. Мездра. Градът е разположен на около 100 км. от София, в Мездренското котловинно разширение. Град Мездра е обединяващ обслужващ и икономически център на общината, но той губи икономическите си функции и влияние в рамките на общината поради намаляване на икономическия си потенциал в резултат на неблагоприятни въздействия на преструктуриране на производството в прехода към пазарна икономика и понастоящем под въздействие на икономическата криза.

Територията на община Мездра заема площ от 519.112 кв. км (14.3% от територията на областта и 2.7% от територията на района). *Тя е третата по големина на територията на област Враца* (след общините Враца и Бяла Слатина).

Карта 1. Географско положение на община Мездра

Източник: БГ Уикипедия (<https://bg.wikipedia.org/>)

2. Природо-географски характеристики

2.1. Релеф

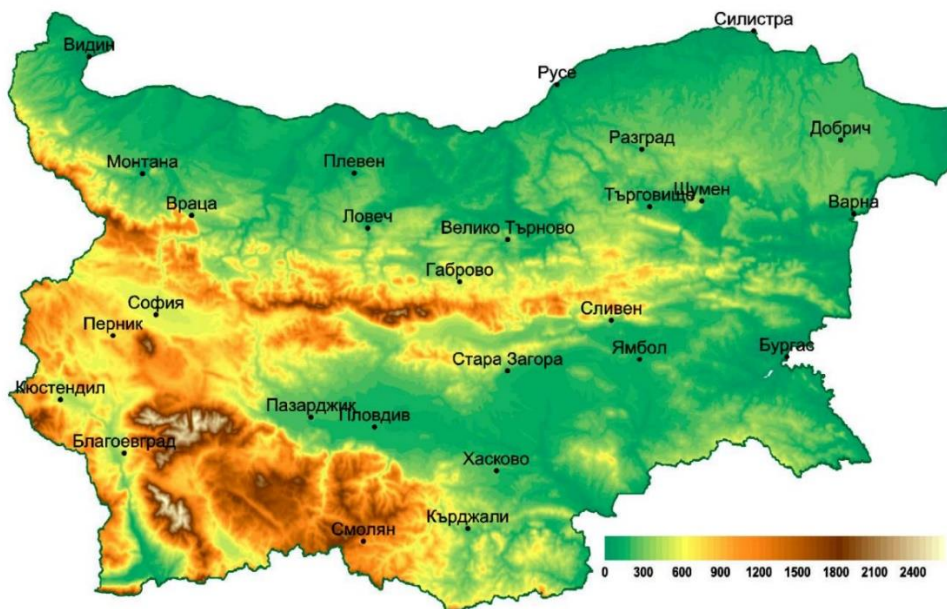
Релефът на общината е *равнинно-хълмист* на север и *полупланински* на юг. Основните геоморфоложки структури са следните:

- на запад - Старопланинската сводесто-верижна система с планински верижен и блоково-разломен релеф с високо издигната инициална повърхнина и ерозионни връзвания;
- на изток - хълмисто-ридов релеф в наложени миоценски понижения с фрагменти от плиоценски денудационни повърхнини;
- на югоизток и юг - нископланински ридов релеф със слабо издигната инициална повърхнина.

В района са застъпени и някои акумулационни типове релеф - алувиални и алувиално-пролувиални равнини с кватернерна възраст – речната тераса на р. Искър /източно от Люти брод/ и тези на някои от нейните по-големи притоци.

На територията на общината се добиват *нерудни полезни изкопаеми* (строителни материали). Характерни за района са находищата на *скално-облицовъчни материали* - варовик (т. н. „врачански камък“) с разновидности от: светлосиви до тъмнобежови варовици с кварц, петнисто-ивичести бежови до сиви варовици, относително чисти бежови варовици, едропетнисти варовици. Продуктивният хоризонт се състои от относително чисти и условно петнисто-ивичести варовици. *Варовиците* съдържат манганови окиси и хидроокиси под формата на черни точки и петна до тънки къси прожилки. На територията на общината се добива суровина за производство на хидратна вар, както и *кариерни инертни материали*.

Карта 2. Релеф на България (надморска височина в м)

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

2.2. Климат

В климатично отношение общината попада в умерено-континенталната подобласт от Европейско-континенталната климатична област и се отнася към **Предбалканския припланински климатичен район**.

Атмосферната циркулация е от антициклонален тип, свързана е с активен въздушен пренос и оказва прочистващо влияние. Средноденонощната годишна температура на въздуха е 11,1°C. Средномесечната амплитуда на въздуха е 9,3°C. Характерна особеност на термичния режим през зимата са честите и продължителни температурни инверсии. Средномесечната относителна влажност на въздуха е 72%. През студеното полугодие средните месечни стойности на относителната влажност на въздуха се изменят от 66% до 81%, а през топлото полугодие от 59% до 66%.

Средногодишната сума на **валежите** е 811 мм. Максималното количество на валежите е през пролетта и лятото, съответно 236 мм и 246 мм. Валежите са сравнително равномерно разпределени по месеци, но има продължителни периоди без валежи. В някои месеци средно 15-20 дни са без валежи.

Интензивността на сумарната **слънчева радиация** (образувана от пряка и разсеяна слънчева радиация) е в пряка зависимост от височината на слънцето над хоризонта и от прозрачността на атмосферата, характеризирана главно чрез облачността. Сумарната слънчева радиация има характерен дневен и годишен ход с максимум по обед и през лятото при напълно ясно небе. За територията на общината сумарната годишна слънчева радиация е около 5 200 MJ/m².

По отношение на **вятъра** преобладава тихото време - 58%. Преобладаващи са северозападните ветрове със средногодишна скорост 1,6 м/с. Броят на дните с вятър над 14 м/с е 5,3 дни/годишно. Честотата на вятъра по скорост годишно е следната: 0,1 м/с – 72,3%, 2-5 м/с – 23%, 6-9 м/с – 3,2%, 10-13 м/с – 0,7%.

2.3. Водни ресурси

Територията на общината попада в Черноморската водосборна област, подобласт на директно оттичане към река Дунав, Дунавски водостопански район.

Основна водна артерия на територията на общината е **река Искър и нейните притоци (Моравешка, Крапешка, Типченишка, Боденска и др.)**. Реката води началото си от Рила планина. Река Искър е единствената река в страната, която извира от Южна България, пресича Стара планина и се влива в река Дунав. Средният наклон на реката е 6,7%, гъстота на речната мрежа е 1,1 км/кв. км., а водосборната площ 8 646 кв. км. В река Искър се вливат 25 притока.

Подземни води

Съгласно хидроложкото райониране, подземните води се отнасят към Севернобългарския хидрогеоложки район. Подземните води в района на Искърското дефиле се обособяват в две групи - подземни води в кватернерните отложения и подземни води в Старопланинските интрузиви.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Подземните води в кватернера са привързани към алувиалните и пролувиални отложения в терасата на река Искър. Алувиалните отложения са представени от чакъли, пясъци и по-рядко глинни. Грунтови води са в пряка хидравлична връзка с водите на река Искър.

Старопланинските интрузиви са представени от гранодиорит-гранитов комплекс. В него се различават два типа подземни води: **пукнатинно-грунтови и пукнатинно-жилни**. Те се дренират във вид на извори с дебит от 0.02 до 0.5 л/с за пукнатинно-грунтови и от 0.5 до 60 л/с за пукнатинно-жилните. По химичен състав те са пресни и ултрапресни.

2.4. Почви

На територията на общината са разпространени следните почвени типове: сиви и кафяви горски почви, хумусно-карбонатни почви, алувиални почви. Преобладаващ почвен тип са **сивите горски почви**, заемащи междинно място между излужените черноземи в равнинната част и кафявите горски почви в по-високите части на Стара планина.

Покрай водното течение на р. Искър се срещат **алувиални почви** като резултат от дългогодишно отлагане на наносни материали. При тях няма формиранни генетични хоризонти и количеството на хумуса и общия азот не се подчинява на общите закономерности. По отношение на механичния състав, преобладаващи са леко **песъчливо-глинестите и средно песъчливо-глинестите почви**. Като цяло механичният състав е благоприятен и осигурява добър водно-въздушен режим.

3. Социално-демографски характеристики

3.1. Демографски характеристики

Брой и динамика на населението на община Мездра

Динамиката на населението на община Мездра не се отличава от тази на национално ниво. След 1975 година се наблюдава увеличение на населението, а в последните години то устойчиво намалява. Според последните официални данни на Националния статистически институт (НСИ) за 2020 г. на територията на общината живеят 17 878 души. Сравнявайки данните от 2016 г. се отчита намаление с 8% на населението, живеещо в общината. Това са 1 549 д.

Община Мездра се състои от 1 град и 27 села. Около 50,1% от населението живее в общинския център.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Таблица 1. Население на територията на община Мездра

Населени места	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	Ръст 20/16 г.
Община Мездра	19 427	18 956	18 452	18 053	17 878	-8,0%
с. Боденец	543	518	499	493	490	-9,8%
с. Брусен	420	413	406	408	408	-2,9%
с. Върбешница	440	406	384	369	368	-16,4%
с. Горна Бешовица	179	166	154	135	128	-28,5%
с. Горна Кремена	413	410	408	399	405	-1,9%
с. Долна Кремена	508	502	509	515	518	2,0%
с. Дърманци	347	350	335	317	316	-8,9%
с. Елисейна	363	349	330	315	299	-17,6%
с. Зверино	1 545	1 506	1 461	1 446	1 444	-6,5%
с. Злидол	103	99	96	88	81	-21,4%
с. Игнатица	524	505	475	467	446	-14,9%
с. Кален	92	92	88	85	84	-8,7%
с. Крапец	414	396	400	405	401	-3,1%
с. Крета	203	193	193	191	200	-1,5%
с. Лик	353	338	319	288	278	-21,2%
с. Лютиброд	325	309	290	265	269	-17,2%
с. Лютидол	203	190	184	166	171	-15,8%
гр. Мездра	9 547	9 428	9 255	9 079	8 963	-6,1%
с. Моравица	633	614	588	584	582	-8,1%
с. Оселна	434	421	403	399	380	-12,4%
с. Ослен Криводол	102	103	106	105	119	16,7%
с. Очиндол	147	138	134	127	121	-17,7%
с. Ребърково	292	281	272	294	295	1,0%
с. Руска Бела	348	338	319	313	327	-6,0%
с. Старо село	102	96	96	98	89	-12,7%
с. Типченица	418	394	370	341	337	-19,4%
с. Цаконица	88	85	80	72	71	-19,3%
с. Царевец	341	316	298	289	288	-15,5%

Източник: Национален статистически институт, 2021 г. www.nsi.bg

За периода 2016-2020 г. в селата Долна Кремена, Ослен Криводол и Ребърково е регистрирано минимално увеличение на населението, а всички останали са с намаление в т.ч. и общинският център гр. Мездра от 6,1%.

Гъстота на населението на община Мездра

Гъстотата на населението на община Мездра към 31.12.2020 г. е 34,8 души на кв. км, което е под средното за областта (44,3 души на кв. км.) и за страната – от 63 души на кв. км.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Основни демографски процеси в община Мездра

Броят на населението и промените в него са резултат от комбинираното влияние на естественото и на механичното му движение. Демографската характеристика на общината очертава неблагоприятна тенденция в състоянието и развитието както на естественото, така и на механичното движение на населението. Израз на това са и неблагоприятните коефициенти на естествен и механичен прираст (с отрицателен знак).

Естественото движение на населението за 2020 г. е отрицателно - (-332 бр.), а механичното движение е положително - (157), като тенденцията съвпада с тази на национално ниво и се обяснява с имиграцията след пандемията от COVID-19, тъй като до 2019 г. механичното движение е в постоянна тенденция на намаление.

Таблица 2. Основни данни за демографските процеси в община в брой

Демографски процеси	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Живородени (брой)	143	140	132	128	128
Умрели (брой)	406	414	411	399	460
Естествен прираст (брой)	-263	-274	-279	-271	-332
Заселени	382	435	365	619	665
Изселени	590	632	590	747	508
Механичен прираст	-208	-197	-225	-128	157

Източник: НСИ, 2021 г.

Състоянието на раждаемостта е един от индикаторите за демографската характеристика на населените места и териториалните единици. Демографските данни на НСИ за периода 2016-2020 г. показват, че в община Мездра живородените деца са 128. Най-висок е броят на ражданията през 2016 г. (143 случая), а най-нисък през 2019 г. и 2020 г. - 128 случая.

През 2016 г. коефициентът на раждаемост средно за общината е 7,27‰, докато през 2020 г. се наблюдава леко намаляване на стойността – 7,12‰.

Като резултат от застаряването на населението и влошаване на заболяемостта е налице повишаване на смъртността (съответно коефициентът на смъртност). За разлика от раждаемостта, смъртността на населението е с по-високи стойности, което обуславя и отрицателния естествен прираст. Общо за периода 2016-2020 г. смъртните случаи в общината възлизат на 2 090 души, или средногодишно 418 души. Най-висок е броят на починалите през 2020 г. (460 случая), а най-нисък през 2019 г. (399 случая). Смъртността на населението бележи тенденция на нарастване, което от своя страна води до по-високо ниво на коефициента на смъртност като през 2020 г. той е 25‰, в сравнение с 2016 г., когато коефициента на смъртност е 20,65‰.

Естественият прираст на населението (като абсолютен брой) средно за общината е отрицателен. Средногодишният естествен прираст за периода 2016-2020 г. е -284. В началото на изследвания период (2016 г.) коефициентът е -13,38‰, при -18,48‰ през 2020 г.

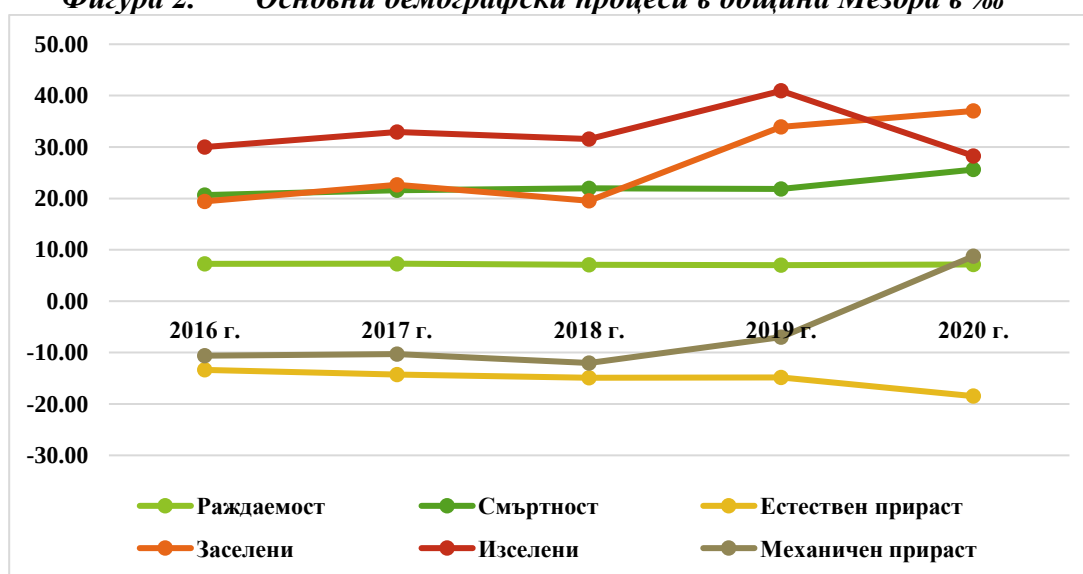
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Механичното движение на населението се формира от броя на заселените и изселените лица. Данните на механичното движение в община Мездра показват, че през анализирания период 2016-2020 г. общината губи повече население, от това, което привлича, т.е. налице е отрицателен механичен прираст. За посочения период общият брой изселили се от общината е 3 067 д., а на заселилите се лица 2 466 д. Отрицателният прираст на механичното движение в комбинация с отрицателните стойности на естествения прираст влияят населението на общината да намалява с бързи темпове.

На фигурата е представена графично динамиката в основните демографски процеси.

Фигура 2. Основни демографски процеси в община Мездра в %

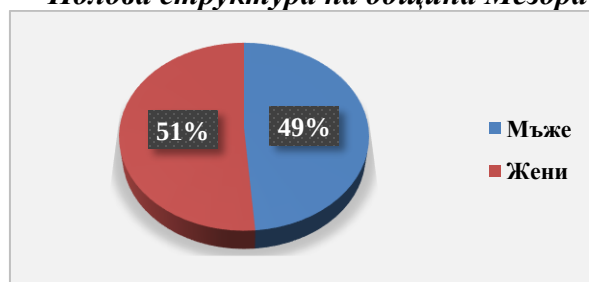

Източник: НСИ

Основни демографски структури в община Мездра

Половата структура на населението на община Мездра е с пропорции, които са характерни за страната и областта. От общия брой на населението към 2020 г. мъжете са 8755 д. или 49% от общия брой на населението на общината, а жените 9 123 д. (51%). На 101 мъже се падат по 105 жени или броят на жените превъзхожда този на мъжете.

Фигура 3. Полова структура на община Мездра за 2020 г. (в %)

Източник: Национален статистически институт, 2021 г. www.nsi.bg

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Данните от текущата демографска статистика на НСИ сочат, че община Мездра е с проблемна възрастова структура на населението. Стандартните възрастови групи (под трудоспособна, трудоспособна и над трудоспособна възраст) имат отношение както към фактическото състояние, така и към прогнозите за броя на активното население, в т.ч. и на броя на заетите лица и др., т.е. на трудовия потенциал на общината. През 2020 г. населението в под трудоспособна възраст е около 13% от населението на община Мездра. Възрастните над трудоспособна възраст са 30%. Около 57% е дялът на хората в трудоспособна възраст на 15 и повече години.

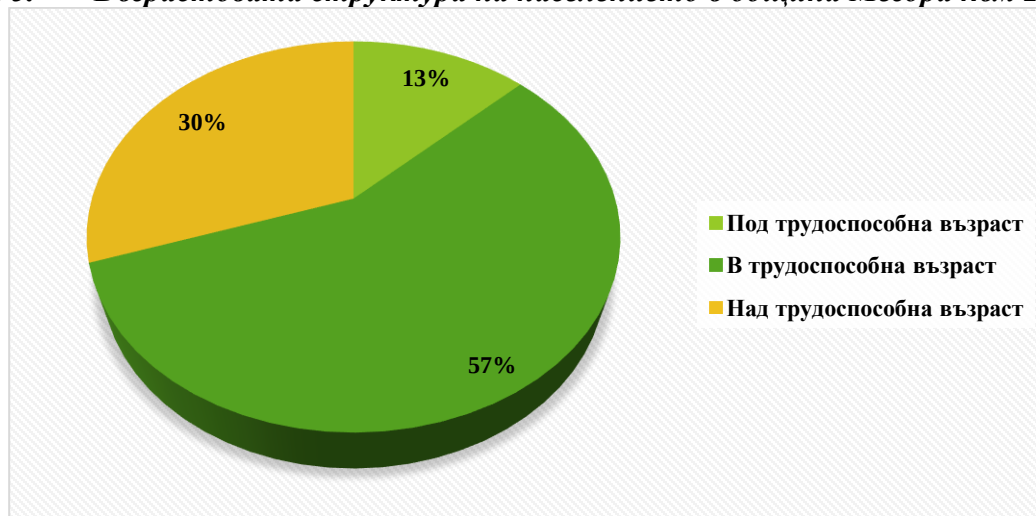
Фигура 4. Население по възрастови групи в община Мездра

Година/Показател	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Общо	19 427	18 956	18 452	18 053	17 878
Под трудоспособна възраст	2 389	2 374	2 359	2 332	2 308
В трудоспособна възраст	11 218	10 823	10 454	10 205	10 175
Над трудоспособна възраст	5 820	5 759	5 639	5 516	5 395

Източник: Национален статистически институт, 2020 г. www.nsi.bg

Данните от таблицата показват, че по отношение на възрастовата структура на населението през периода 2016-2020 г. се наблюдава следната тенденция: Населението намалява и в трите възрастови групи, с най-голяма степен за трудоспособната възраст с 9,3% за 2020 г. спрямо 2016 г. „Картината“ се покрива с тази средна за страната, характеризираща се с намаляване на населението и в трите възрастови групи и нарастване само на относителния дял на населението в над трудоспособна възраст.

Фигура 5. Възрастовата структура на населението в община Мездра към 2020 г.

Източник: Национален статистически институт, 2021 г. www.nsi.bg

Процесът на остаряване се изразява във високият дял на възрастното население - всеки трети е над 65 години.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

3.2. Доходи, заетост и безработица в община Мездра

Показателите за заетостта и безработицата са важни индикатори за икономическото развитие, тъй като човешкият фактор е свързващо звено между останалите фактори на производството и от него зависи тяхното пълно използване. Тенденциите в изменението на коефициентите на заетост и безработица сменят посоката на своето развитие в зависимост от икономическите цикли, тъй като при криза започва процес на свиване на производството и освобождаване на персонал, поради намаленото вътрешно и външно търсене на произвежданите стоки и услуги.

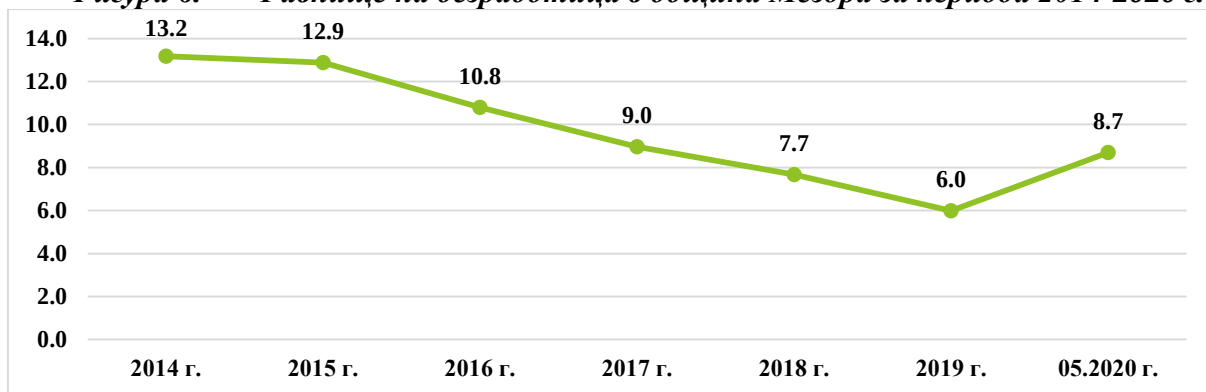
Важен индикатор за потенциала на работната сила в общината е броят на *икономически активното население*. В тази категория от населението попадат лицата във възрастовите групи от 15 до 64 години. По последните данни на НСИ от 2018 г. общият брой на икономически активното население в община Мездра е 3 325 д. Коефициентът на икономическа активност представлява съотношението между броя на икономически активното население (заети и безработни лица) във възрастовата група 15-64 години (трудоспособна възраст). Към 2018 г. този коефициент е 32%, по-нисък от средния за областта - 44% .

Заетите лица, които работят на територията на община Мездра през 2019 г. в нефинансовите предприятия са 2 560 д. Разпределението на заетите по сектори показва, че най-висок е дялът на заетите във вторичния сектор.

Коефициентът на заетост, представя разликата между броя на икономически активното население и броя на безработните лица. По данни за 2018 г. коефициентът на заетост в Община Мездра се увеличава до 82% в сравнение с 2015 г., когато е бил 70%.

Данните показват, че за периода 2014-2020 г. броят на *регистрираните безработни лица* и съответно равнището на безработица (съотношението на броя безработни лица и икономически активното население) в общината намаляват до 2019 г., след което поради COVID-19 се увеличават към м. май 2020 г. по данни на Агенция по заетостта.

Фигура 6. Равнище на безработица в община Мездра за периода 2014-2020 г.

Източник: НСИ

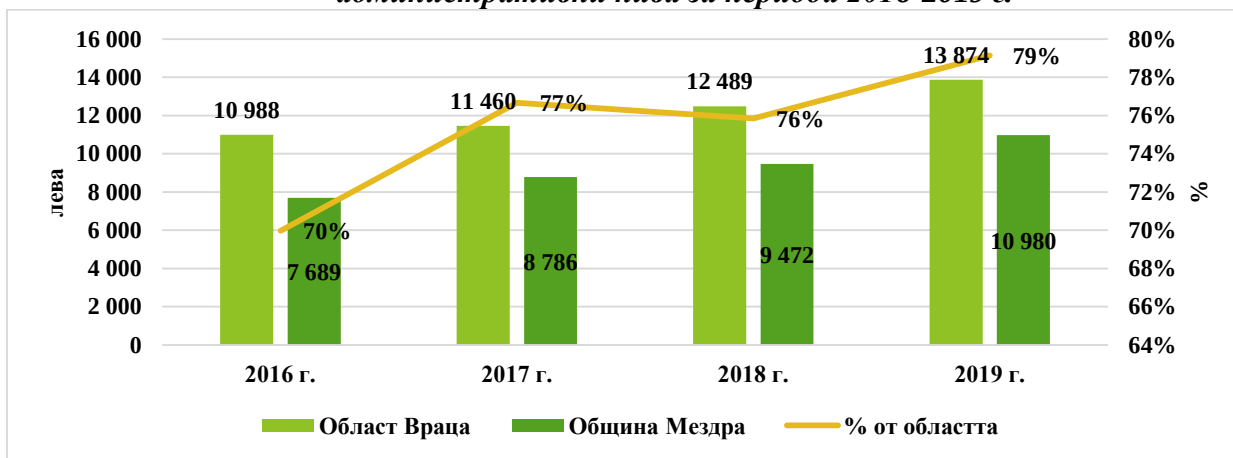

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Средната работна заплата на наетите в общината след 2016 г. плавно нараства, като през 2019 г. достига 10 980 лв. Въпреки нарастването на доходите през анализирания период, средната работна заплата в общината остава под тази на областта от 13 874, но като относителен дял се покачва до 79% от нея от 70% през 2016 г.

Фигура 7. Средна годишна заплата на наетите в община Мездра и по административни нива за периода 2016-2019 г.

Източник: НСИ

Производителността на труда е един от компонентите на конкурентоспособността, който за наличните данни на ниво община може да се определи чрез съотношението между произведената продукция и броя на заетите в съответния сектор.

Данните за общината показват, че производителността на труда в местната икономика се увеличава и през 2019 г. общата стойност на произведената продукция е 116 425 хил. лв. за разлика от 2015 г., когато общата стойност на произведената продукция е 88 564 хил. лв. Въпреки положителните темпове на нарастване, произведената продукция в общината е едва 4% от общата произведена продукция в областта.

Икономически неактивни са лицата под 15-годишна възраст, както и лицата на 15 и повече навършени години, които не са нито заети, нито безработни (през наблюдавания период), например учащи, пенсионери, лица, ангажирани с домашни или семейни задължения. Към 2018 г. броят им е значителен – 7 129 д.

Основната причина за неактивност са липсата на работни места, подходящи за образователното и квалификационното равнище, липсата на квалификация, умения или трудов опит на неактивните лица и др.

През периода 2015-2018 г. са реализирани инициативи за създаване на временна заетост и намаляване на безработицата, като анализът показва, че по-голямата част от разкритите места са в следствие на програми за подпомагане в общината:

- НП „Помощ за пенсиониране“;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

- НП „Заетост и обучение на хора с трайни увреждания“;
- Програма „Старт на кариерата“;
- ОП РЧР „Обучение и заетост на младите хора“;
- Проект „Независим живот в община Мездра“;
- Фондация „ВCause в помощ за благотворителността“.

4. Икономически характеристики

4.1 Основни показатели на нефинансовите предприятия

Икономиката на община Мездра е с многопрофилна структура. По отделни икономически показатели общината е с добри позиции в социално-икономическия и инфраструктурен комплекс на област Враца. Тя е сред четирите най-големи общини в областта заедно с общините Враца, Козлодуй и Бяла Слатина, в които са концентрирани по-голямата част от икономическите дейности, работната сила и обектите на социалната и техническата инфраструктура.

По-големите и структуроопределящи фирми в община Мездра са „Хемус-М“ АД, „Стройкерамика“ АД, „Инертстрой Калето“ АД, SE Bordnetze-Bulgaria ЕООД (Производствена база Мездра), „Йотов Стоун“ ЕООД и др.

Основните предприятия, формиращи икономическото развитие на общината се намират в град Мездра и са от сектора на преработващата промишленост. На територията на административния център има обособени три индустриални зони - източна, западна и северна индустриална зона.

В промишлените производства, определящи индустриалния профил на община Мездра, условно могат да бъдат формирани две групи:

- традиционни;
- съвременни.

Към традиционните промишлени производства се включват производство на текстил и изделия от текстил: производство на облекло; производство на хранителни продукти, напитки; металургия, машиностроене и металообработване. Към тази група може да бъдат отнесени и добива и обработката на скално-облицовъчни материали.

Съвременно промишлено производство, което е развито в общината през последните няколко години, е свързано с производство на кабелни компоненти за автомобилостроенето. То е свързано с прилагането на иновативни технологии в този тип производство. Потребители на същото са различни мощни автомобилни производители (Фолксваген, Ауди и Шкода). В една от двете производствени бази на фирма Sumitomo Electric Bordnetze - Bulgaria ЕООД в България, която е създадена в гр. Мездра, са ангажирани около 1500 човека, вкл. и от общините Враца, Монтана, Бяла Слатина. Друго съвременно високотехнологично производство на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

изделия от керамика се осъществява от фирма „Техкерамик М“ ООД. Изделията ѝ са предназначени за металургията, машиностроенето, текстилната и химическата промишленост.

Традиционното за общината производство на изделия от текстил днес е с променена организационно-производствена и управленска структура. Фирмите работят като подизпълнители, основно на изпеле, което води до зависимостта им от основните фирми (фирми-майки), които са извън територията на общината и в чужбина.

Икономическата дейност „Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия“, познато още и като хранително-вкусова промишленост, е с традиционно присъствие в местната икономика. По своя характер това е конгломерат от производства за различни видове хранителни продукта.

Структуроопределяща за тази икономическа дейност в миналото е пивоварната фабрика „Леденика“. През 2010 г. тя прекратява дейността си, като след 2014 г. се възстановява пивоварното производство. Това става в условията на силна вътрешна и външна конкуренция, което изисква модернизация на оборудването и прилагане на нови технологии. Към момента фабриката работи, но все още не е достигнала значителни позиции на пазара, каквито е имала преди затварянето си през 2010 г.

Структуроопределящо предприятие в металообработващия сектор и машиностроенето (включващ разнообразни икономически дейности) е „Балканкар Искър“ АД. В производствената му номенклатура са включени разнообразни изделия - цилиндрични зъбни колела, оси и валове, редуктори, двигателни мостове за кари, вариатори, скоростни кутии и възли за малолитражни автомобили. В производството на скално-облицовъчни материали работят малки предприятия „Йотов стоун ЕООД“, „Хемус М“ АД, „Дионисо Марбле – България“ ООД и др. Отбелязва се положително развитие в икономическите показатели на добивната промишленост за 2019 г. Фирмите работят, използвайки местни суровини. Добивът на скални материали се извършва от отдадени на концесия кариери на територията на общината.

Като цяло местната икономика разчита на местни суровини. Допълнителен проблем се явява липсата на професионални подготвени специалисти с необходимите технически умения, които да бъдат в основата на повишаване на производителността на труда и конкурентоспособността на отраслите. Местната икономика вече показва индикации за затруднения в набирането на качествен, квалифициран и дисциплиниран персонал по отношение на дейности, изискващи високи нива на знания и умения.

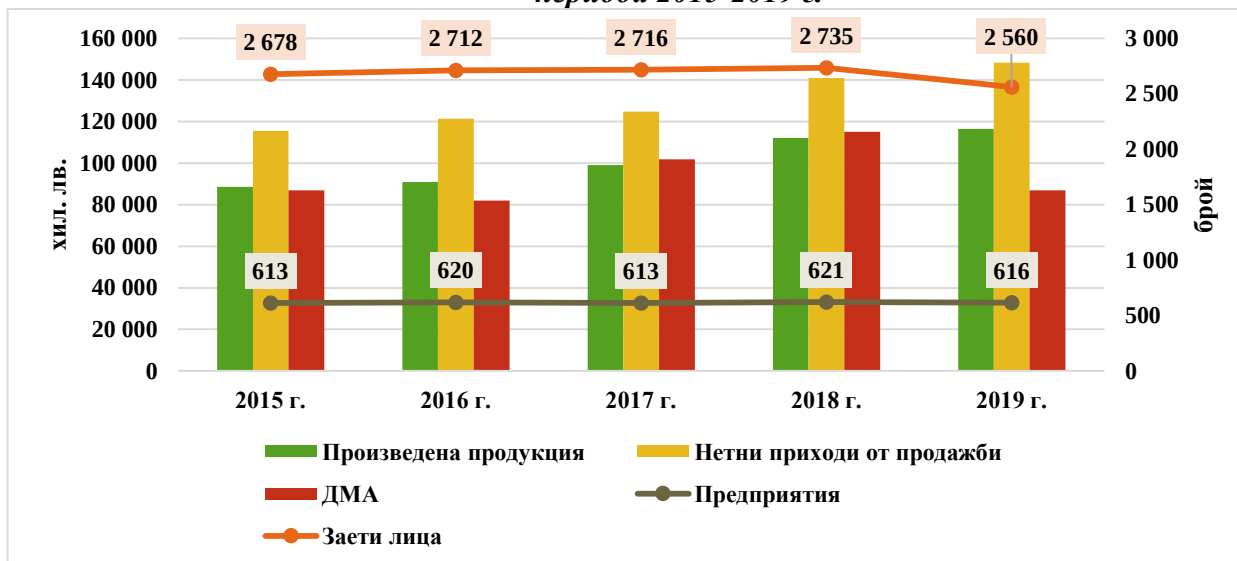
Основните данни за нефинансовите предприятия в периода 2015-2019 г. показват, че броят на предприятията остава променлив за периода, броят на заетите лица нараства до 2018 г., след което бележи спад, произведената продукция и нетните приходи от продажби показват тенденция на устойчиво увеличение; ДМА имат променливи стойности, като най-висока е тази за 2018 г.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

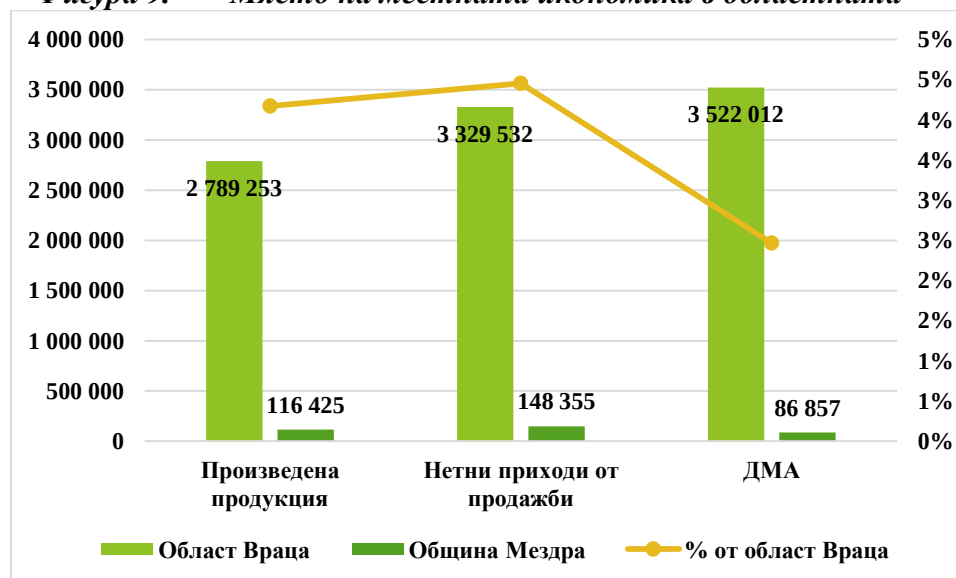
Фигура 8. Основните данни за нефинансовите предприятия в община Мездра в периода 2015-2019 г.

Източник: НСИ

Мястото, което заема местната икономика в областната е минимално, като стойностите на основните показатели се движат в диапазона от 2 до 10%, най-висок е дялът от предприятията в областта – 10% и броят на заетите – 8%. Останалите показатели са представени графично:

Фигура 9. Място на местната икономика в областната

Източник: НСИ

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Подобно на тенденциите на национално ниво, в община Мездра най-голям е броят на микропредприятията (с до 9 заети), които през 2019 г. са 569, или 92% от всички предприятия в общината. Тази тенденция се приема за неблагоприятна, тъй като производителността на труда в микропредприятията традиционно е по-ниска, както и възможностите за инвестиции и иновациите в развитието. В същото време микропредприятията се характеризират с по-голяма гъвкавост и адаптивност. Към същата година малките предприятия са 6% (40 предприятия), а средните - едва 1% (7 предприятия).

За периода 2015 - 2019 г. микропредприятията са се увеличили с 65 броя, а малките са намалели с 3 броя. През годините, броят на предприятията бележи колеблива тенденция, най-висок е броят им през 2018 г. - 621, а най-нисък през 2015 г. и 2017 г. - 613.

Числеността на заетите лица в предприятията на община Мездра показва тенденция на спад между 2015 и 2019 г. В началото на разглеждания период е налице повишаване, след което, през 2019 г. заетите намаляват със 118 души. Ръст се наблюдава единствено при показателя на заетите лица в микропредприятията. След 2015 г. поетапно се увеличават и стигат до 1 142 лица през 2019 г.

Сравнението с показателите на национално ниво е незадоволително за състоянието на предприятията в община Мездра. Приходите на предприятията се увеличават от началото на изследвания период, подобно на национално ниво, но остават далеч под средното за страната. Тенденцията на нарастване бележи своя най-голям ръст през 2019 г., общо 189 364 хил. лв., за сметка на приходите от 2015 г. - 131 611 хил. лв. След 2016 г. микропредприятията заемат основния дял от общите приходи на предприятията в общината и са в размер на 333 099 хил. лв.

4.2 Секторна икономическа характеристика на община Мездра

В отрасловата структура на икономиката на община Мездра след 2015 г. най-голям абсолютен дял по нетни приходи от продажби на нефинансовите предприятия заема индустрията, като отбелязва ръст от 8% за разглеждания период. Сектор услуги губи позиции и намаля своя абсолютен дял до 44% през 2019 г. в сравнение с 2015 г. (50%). Приносът на селското стопанство към местната икономика остава непроменен, като неговия среден дял за периода 2015-2019 г. е 8%.

Водеща роля в местната икономика имат търговията (38% от приходите и 23% от заетите за 2019 г.) и преработващата промишленост (20% от приходите и 25% от заетите лица), следвани от строителството, селското стопанство и добивната промишленост.

Относителният дял на заетите в преработвателната промишленост намалява от 28% през 2015 г. на 25% през 2019 г. Броят на заетите в сектора през 2015 г. е 737 лица, през 2019 г. - 635 лица. Броят на заетите лица в сектор търговия намалява от 25% (670 лица) през 2015 г. на 23% (592 лица) през 2019 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Приходите на предприятията на територията на община Мездра по сектори на икономическа дейност за 2019 г. показват силна доминация на две основни икономически дейности - Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети - 20,2% и Преработваща промишленост - 15%. Същата е структурата и на национално ниво. Следващ сектор в структурата на местната икономика за 2019 г. е Селско, горско и рибно стопанство – 10,1% относителен дял, което е много над средното за страната (3,2%). Делът на дейност Транспорт, складиране и пощи е 4,8%, което е близо до средното за страната (5,6%), следван от строителството - 4,3% от всички приходи в общината, което е сравнително близо до средното за страната – 5,7%.

Общият дял на произведената продукция от предприятията в горепосочените сектори за годините от 2015 до 2019 г. е съответно - 83%, 82%, 83%, 83% и 80%, като преработвателната промишленост остава структуроопределящ отрасъл на местната икономика. Благоприятно е развитието на селското, горското и рибното стопанство, което за община Мездра се характеризира с по-добрите под-сектори - лозарство, оранжерийно производство, трайни насаждения (овощни градини) и животновъдство.

4.3 Състояние на основните икономически сектори

Първичен сектор

Селско стопанство

В аграрния сектор водещо място заема растениевъдството. Неговото развитие се базира на няколко основни фактора - наличните земеделски земи, част от които са с високо качество, почвено-климатичните условия, традициите и производствения опит на населението в отглеждане на определени селскостопански култури.

Растениевъдство. Балансът на поземлените ресурси на община Мездра показва, че земеделските територии заемат 292 397 дка или 57% от цялата територия на общината. От общия размер на земеделските територии с най-голям размер и висок относителен дял са обработваемите земи. Към 2019 г. на тях се падат около 63,9% от площта на земеделските територии. В структурата на обработваемите земи след нивите се нареждат естествените ливади и трайните насаждения.

Почвените условия, в комбинация с климатичната характеристика на общината, са благоприятна предпоставка за развитие на зърнопроизводството. То се утвърди като водещо в растениевъдството. Причините за това са субсидиране на редица зърнени култури, формиране на големи масиви от обработваеми земи, засети с определена култура, високата степен на механизация на производството, осигурен пазар на продукцията и др.

От посевните площи с най-голям размер от зърнените култури са тези засети с пшеница, ечемик и царевица. От техническите култури с най-големи площи е маслодайният слънчоглед. Трайните насаждения са от лозя и овощни масиви. Такива по-големи масиви има в землищата на селата Оселна, Д. Кремена и в землището на гр. Мездра. Основните земеделски структури

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

са частните кооперации, земеделски фирми арендатори, частни семейни стопанства и лични стопанства. Наличието на едри арендатори които изнасят селскостопанска продукция без да я преработват, се отразява негативно върху добавената стойност и заетостта в отрасъла.

Животновъдство. Това е по-слабо развития подотрасъл на селското стопанство. В основни линии то е свързано с производството на продукция за самозадоволяване на населението. Животните се отглеждат главно в семейните дворове, като само част от произведената животинска продукция е с пазарно предназначение. Има и животновъдни ферми, които са основно от типа на малките и част от тях са средни по брой на отглежданите животни. Добри условия за развитие на животновъдството съществуват в северната част на общината, където се отглеждат и зърнено-фуражни култури. Такива са населените места, разположени на север от долината на р. Искър (гр. Мездра, с. Горна Кремена, с. Долна Кремена, с. Руска Бела, с. Цаконица и с. Старо село).

Горско стопанство

В териториалния баланс на общината след земеделските територии по размер на площта се нареждат горските територии. Те заемат 39% от общата площ на община Мездра. Горите и другите земи, включени в горски фонд на общината се стопанисват от Държавно горско стопанство (ДГС) Мездра. В обхвата на община Мездра горските територии са с площ от 201 56 ха.

По форма на собствеността горските територии се разпределят както следва:

- Държавен горски фонд (ДГФ) – 14 520 ха;
- Частни физически лица – 5 048 ха;
- Частни юридически - 281 ха;
- Общинска собственост - 293 ха;
- Собственост на религиозни организации - 14 ха.

Средният размер на годишното ползване от горите е около 150 000 куб.м. стояща маса (с клоно), в която най-голям е делът на дървата, отпада и дребната строителна дървесина.

За подпомагане развитието на селското стопанство и производството на продукти при устойчиво управление на природните ресурси в община Мездра през 2018 г. се предприемат мерки, свързани основно със земеделските производители в общината - стимулиране на дейността им и информиране за възможностите за финансиране. С цел стимулиране на земеделските производители община Мездра е предприела необходимите действия за облекчаване на процедурите за отдаване под наем на общински земя, ливади и пасища. Предоставени са общински имоти - земи, терени и сгради на земеделски производители. Отдадени под наем са земеделски земи - ливади, ниви, пасища, трайни насаждения и посевни площи. На територията на общината върху пустеещи земи и ерозирани терени са създадени нови високопродуктивни гори.

Подкрепата на земеделските производители намира израз в облекчените процедури за отдаване на земеделски земи от общинския поземлен фонд, провеждане на консултации и отдаване безплатно на търговска площ на общинския пазар. Процесите са с двустранна полза.

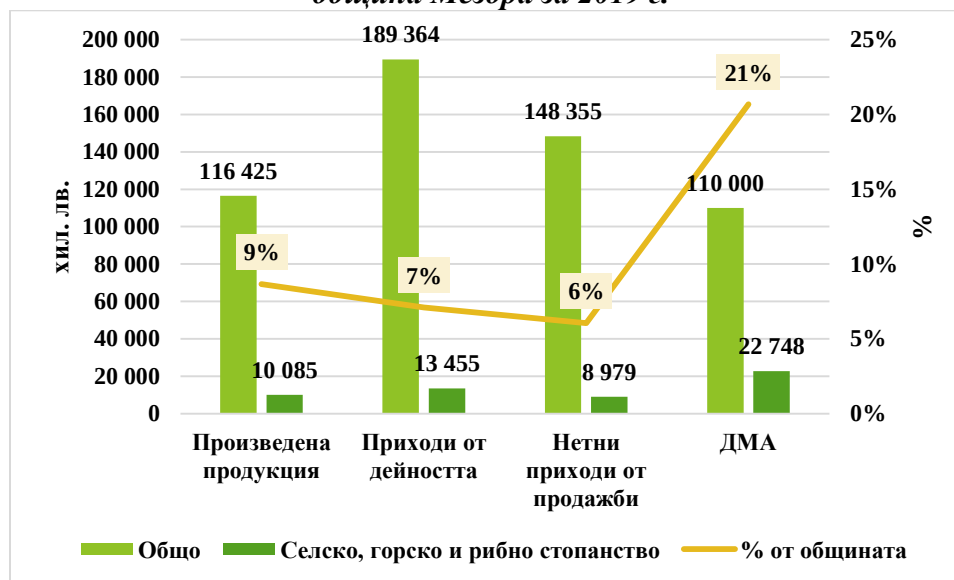
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Всички, които отговарят на законовите условия, получават полагащите им се площи. Положителният резултат за общината, освен предлагане на бърза и качествена услуга, има и количествено измерение, свързано с допълнителни приходи в общинския бюджет.

Въпреки относително ниския дял на селското и горското стопанство в общата структура на икономиката, секторът остава с относително стабилни позиции и с потенциал за развитие.

Фигура 10. Основни икономически показатели за Първичен икономически сектор в община Мездра за 2019 г.

Източник: НСИ

Икономическите показатели за сектора показват положителна тенденция в развитието му през наблюдаваните години - от 2015 до 2019 г. Заетите лица в сектора са 139 през 2019 г., при 99 лица в началото на наблюдавания период или този показател бележи ръст със 73%. Произведената продукция нараства от 8 769 хил. лв. през 2015 г. на 13 248 хил. лв. през 2018 г. Отново през 2018 г. приходите от дейността в сектор селско и горско стопанство нарастват с 50%, а нетните приходи от продажби с 40%. Увеличават се и разходите за възнаграждения на заетите лица в сектора. През 2019 г. те достигат размер от 861 хил. лв. в сравнение с 2015 г., когато възнагражденията на заетите лица са едва 367 хил. лв. или иначе казано възнагражденията в общината са се увеличи повече от два пъти за 2015-2019 г.

Негативна тенденция бележи показателят брой на предприятията в общината - към 2019 г. работят 40 фирми, с 10 по-малко в сравнение с 2015 г. (50 фирми).

Вторичен сектор

Вторичният икономически сектор или индустриалният сектор включва икономическите сектори, които създават завършен, използваем продукт: продукция и конструкция.

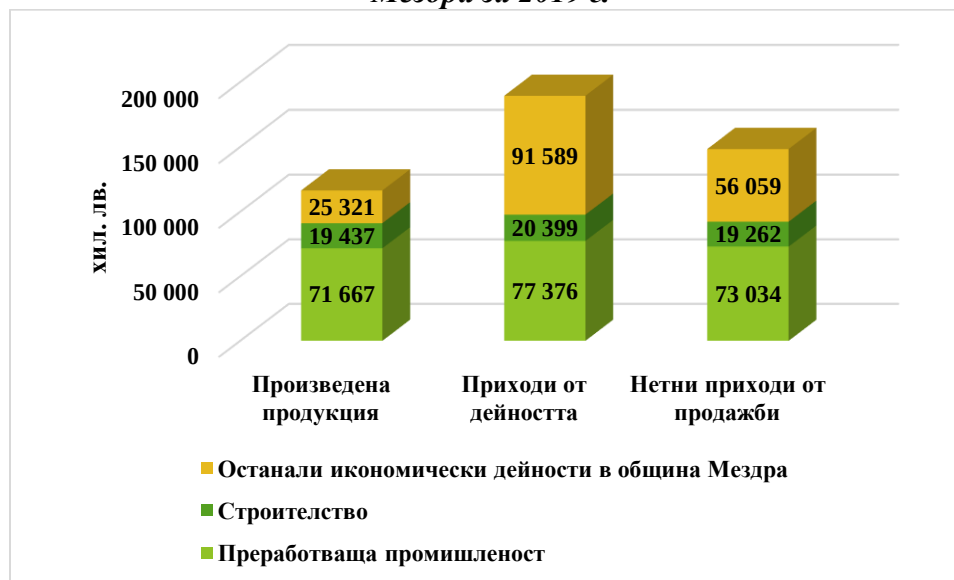

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Преработвателната промишленост и строителството са основните представители на индустрията в общината и като цяло заемат основни дялове от произведената продукция, приходи от дейността и нетните приходи от продажби.

Фигура 11. Основни икономически показатели на Вторичния сектор в община Мездра за 2019 г.

Източник: НСИ

Преработвателната промишленост обхваща дейността на 55 фирми, в които са ангажирани 635 лица през 2019 г. (65% от заетите в сектора). Произведената продукция за същата година е на стойност 33 500 хил. лв., а реализираните приходи - 37 515 хил. лв.

След 2015 г. вторичният сектор започва бавно да се развива, за което сочи увеличаването на стойностите на всички показатели - произведена продукция, приходи от дейността, нетни приходи от продажби и др. Произведената продукция се увеличава с 32% от началото на разглеждания период до 2019 г. Приходите от дейността на предприятията се увеличават с 31% през 2019 г. в сравнение с 2015 г.

Строителството обхваща дейността на 31 фирми, в които са ангажирани 194 лица през 2019 г. (20% от заетите). Произведената продукция за същата година е на стойност 19 437 хил. лв., а реализираните приходи - 20 399 хил. лв.

Строителството отбелязва спад в показателите - произведена продукция, приходи от дейността и нетни приходи от продажби в периода 2016-2018 г. През 2019 г. показателите отново нарастват и достигат стойности, близки до тези от 2015 г.

Най-важният сектор на добивната промишленост в общината е добивът и преработката на нерудни материали, където е регистриран и най-значимия инвестиционен интерес. Регионът е сравнително богат на високо качествени строителни и облицовъчни материали - врачански камък. Основните кариери за добив на врачански варовик са разположени по линията Върбешница-Горна Кремена-Царевец. Значителна част от продукцията е насочена за износ.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Третичен сектор

Третичният сектор е съвкупността от отрасли и дейности с голямо социално значение. В него се извършват услуги, задоволяващи потребностите на хората. С най-голямо значение са отраслите: туризъм, транспорт, търговия, образование, наука, здравеопазване и други социални сфери, комуникации, съобщения.

Сферата на услугите е добре развита на територията на община Мездра. Най-силно представен тук е подсекторът Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети, следван от Транспорт, складиране и съобщения.

Фигура 12. Произведена продукция по икономически дейности в икономически сектор „Услуги“ за 2016 г.

Източник: НСИ

Секторът на услугите като цяло показва устойчивост и растеж в периода след 2015 г., като произведената продукция е нараснала с 32% от началото на разглеждания период до 2019 г.

Търговия

В общината тази икономическа дейност е определяща в третичния сектор. Данните на НСИ за 2019 г. показват, че в отрасъла са 56% от общия брой предприятията, 41% от заетите лица, с принос от 67% от нетните приходи от продажби, 68% от ДМА и 34% от произведената продукция.

Таблица 3. Динамика на търговията в община Мездра за периода 2015 - 2019 г.

Показател	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Предприятия (брой)	271	267	256	261	264
Произведена продукция (хил. лв.)	10 364	9 336	9 195	12 711	11 264
Нетни приходи от продажби (хил. лв.)	42 493	39 083	35 533	44 304	43 361
Заети лица (брой)	670	646	604	636	592
ДМА (хил. лв.)	7 601	7 055	12 570	16 755	20 500

Източник: НСИ

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Транспорт

Това е вторият по важност отрасъл при третичния сектор в рамките на общинската икономика. Данните на НСИ за 2019 г. показват, че предприятията в отрасъла са 7% от общия брой, а ангажираните лица са 154 или 11% от общия брой заети в отрасъла. Приносът от нетните приходи от продажби е 13%, 9% от ДМА и 24% от произведената продукция.

Таблица 4. Динамика на транспорта в община Мездра за периода 2015 - 2019 г.

Показател	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Предприятия (брой)	32	37	38	36	31
Произведена продукция (хил. лв.)	5 082	6 159	6 453	6 320	8 165
Нетни приходи от продажби (хил. лв.)	4 849	5 914	6 499	6 552	8 182
Заети лица (брой)	114	126	143	140	154
ДМА (хил. лв.)	1 673	2 393	2 699	2 438	2 612

Източник: НСИ

Туризм

В община Мездра има благоприятни условия и ресурси (природни и антропогенни) за развитие на туризъм. Красивата и запазена природа, множеството природни забележителности, културните и исторически ценности, както и съхранената култура, определят потенциала на общината за развитие на културен, исторически, познавателен, еко и селски туризъм.

През годините община Мездра активно работи за популяризирането и запазването на културно-историческите ценности. Наличието на уникални културно-исторически обекти, предопределя успешното развитие и запазване на културните ценности за поколенията. Освен богатството от културно-исторически ресурси, общината притежава и природни забележителности, които се радват на голям интерес и посещаемост или имат потенциал за това:

- **уникални природни дадености** - ЗЗ „Врачански Балкан“, ЗЗ „Искърски пролом“, ПЗ „Ритлите“, скално образувание „Новата пещера“ в землището на Люти брод, малка част от ЗЗ „Карлуковски карст“;
- **богато културно наследство** - обект от категория национално и место значение - Крепостта „Калето“, намираща се в град Мездра, Средновековната крепост „Ритлите“ - Лютиброд, Християнска базилика - село Очин дол, Коритен град - до село Люти брод, Скални рисунки „Говедарника“ - село Царевец, Средновековна църква - село Люти брод и др.;
- **близост до други обекти в съседни общини**, с които могат да създадат общ продукт в сферата на маршрутният туризъм, **близост до столичния град** - основен потребител на подобни услуги и не на последно място села, подходящи за развитие на **селски туризъм**.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Таблица 5. Динамика в броя на обектите за настаняване (с 10 и повече легла) в община Мездра в периода 2015-2019 г.

Показател	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Брой места за настаняване	4	4	4	4	4
Легла - брой	127	126	126	126	126
Стаи - брой	72	71	71	71	71
Реализирани нощувки - брой	3 464	3 637	2 678	2 332	2 497
Пренощували лица - брой	1 780	1 776	1 658	1 641	1 745
Приход от нощувки - лева	88 701	88 900	65 476	64 835	79 385

Източник: НСИ

Данните от таблицата показват, че броят на местата за настаняване (с 10 и повече легла) е непроменен през отделните години (4 броя), но за сметка на това реализираните нощувки и пренощувалите лица на територията на общината намаляват от 2015 до 2018 г. През 2019 г. се наблюдава леко покачване в показателите, но все още са доста под реализираните стойности в началото на изследвания период.

Предприятията в отрасъла, които НСИ отчита като „Хотелиерство и ресторантьорство“ са общо 56 броя за 2019 г. с общо 163 заети лица. По отношение на произведената продукция и нетните приходи от продажби дялът на отрасъла носи съответно 5,3% и 4,6% от общия дял за общината.

Таблица 6. Динамика на хотелиерството и ресторантьорството в община Мездра за периода 2015-2019 г.

Показател	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Предприятия (брой)	57	55	51	57	56
Произведена продукция (хил. лв.)	1 360	1 843	1 419	1 745	1 769
Нетни приходи от продажби (хил. лв.)	2 155	2 440	2 486	2 526	2 997
Заети лица (брой)	133	145	137	133	163
ДМА (хил. лв.)	..	2 419	1 761	2 304	2 408

Източник: НСИ

Данните сочат колебания в развитието на сектора, но въпреки това показателите за 2019 г. са по-високи от тези през 2017 и 2018 г.

Освен местата за настаняване в община Мездра има и добре развита мрежа от заведения за хранене и развлечения. В Консолидирания национален туристически регистър към м. март 2021 г. са категоризирани общо 78 обекта.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

5. Състояние на инфраструктурата

5.1 Водоснабдяване и канализация

Населените места от община Мездра се обслужват от „ВиК“ ООД гр. Враца - район Мездра.

Основен водоизточник за град Мездра е хидровъзел „Среченска бара“, от който се водоснабдяват още общинските центрове Враца, Монтана, Берковица, частично Криводол и 25 прилежащи селища с общо население над 200 000 д. Град Мездра е последен консуматор на вода по веригата и водното количество, което получава варира между 20 л/с и 30 л/с. За да се осигури 100% водоснабдяване за населението на гр. Мездра е направено проучване на допълнителни водоизточници и са осигурени допълнителни количества вода, като проблемите, свързани с недостига на вода и въвеждането на режимно водоснабдяване вече са отстранени. Допълнително водоснабдяване се осигурява от местни водоизточници (каптажи), които осигуряват средно по 10 л/с. За високопланинските селища като Кален, Цаконица, Горна Бешовица, Долна Кремена, Зверино, Люти брод, Лик, Ослен Криводол са правени проучвания за допълнително водоснабдяване чрез каптиране на нискодебитни извори с малки каптажи или дренажи.

От друга страна, за град Мездра са изградени проучвателно-експлоатационни тръбни кладенци с дебит 18 л/с в района на с. Брусен - с. Долна Кремена. В процес на реализация е работен проект за вкарване на водното количество във водопроводната мрежа на града. В допълнение, ежегодно се отделят средства за проучвателни, проектни и строително-монтажни работи на водоснабдителни обекти.

Водоизточникът „Крапешко езеро“ е с голям дебит, но се използва само за промишлени цели, тъй като качеството на питейната вода, която осигурява, не отговаря на стандарта за питейна вода (има силно повишено съдържание на амоняк). Към настоящия момент се проучват възможностите за използване на технология за почистване на водата.

На територията на общината „Напоителни системи“ ЕАД стопанисва следните хидротехнически и хидромелиоративни съоръжения:

- Язовир „Върбешница“ - намиращ се в с. Върбешница, изграден за напояване; с общ обем 2 570 000 м³, залята площ 305 дка; към язовира има изграден масивен кантон;
- Язовир „Острог“ - намиращ се в с. Люти брод; изграден за напояване; с общ обем 212 000 м³;
- „Корекция на Долно Кремевско дере“ - намира се в землището на Долна Кремена след основния изпускател на язовир „Долна Кремена“; дължината на корекцията е 1 527 м.

Съоръженията от водоснабдителната система (водоизточници, водопреносни и водоразпределителни съоръжения към тях) са изградени преди повече от 50 години, в резултат на което се получават големи скрити течове и аварии, а средните загуби достигат до половината от добиваните водни количества. Също така, 66% от водопроводната мрежа е

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

изградена от етернитови тръби, които са стари и износени. Те често аварират, което нарушава водоснабдяването и влошава качеството на питейната вода, тъй като изисква допълнително обеззаразяване с хлор-газ. Реконструкцията на водопроводната мрежа, изградена от съдържащите азбест етернитови тръби се извършва ежегодно, като се подменя с РЕ тръби, но поради ограничени финансови средства процесът върви бавно.

Община Мездра активно работи за постигане на високото ниво на ВиК услугите и успешното управление на отпадъчните води, които са важен показател за качеството на живот.

През 2017 г. „В и К - Враца“ ООД извършва подмяна на водопроводи, като ремонтите са на стойност 100 хил. лв. На всички улици в гр. Мездра, на които е положена нова асфалтова настилка, е подменена и водопроводната мрежа. „В и К“ е подменила 2 264 м. довеждащи водопроводи в селата Кален, Цаконица, Горна Бешовица, Елисейна.

В процес на изпълнение е проект за реконструкция на водопроводи в община Мездра, който се финансира по Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г., Мярка 7 „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“, подмярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“. Проектът предвижда реконструкция на водопроводната мрежа в селата Брусен, Долна Кремена, Зверино и Моравица, както и пречиствателно съоръжение в последното населено място. В Брусен ще бъде подменена 1 744 м. от ВиК мрежата, в Зверино - 1 246 м., в Д. Кремена - 2 395 м. и в Моравица - 8 090 м. При помпената станция в с. Моравица, каптаж „Макрешница“, откъдето селото черпи вода, ще бъде изградено и пречиствателно съоръжение. Така ще се използват по-ефективно водните ресурси и ще се подобри средата и качеството на живот на над 3 500 души.

През 2019 г. стартира проект на „Водоснабдяване и канализация“ ООД - Враца с наименование „Изграждане на ВиК инфраструктурата на обособената територия обслужвана от „Водоснабдяване и канализация“ ООД - Враца“, като стойността на мерките в община Мездра е около - 4 657 250.00 лв. По компонент „Водоснабдяване“ се предвижда: за гр. Мездра: реконструкция и доизграждането на водопроводна мрежа с дължина 8,272 км., както и изграждането на две нови PRV шахти, както и осем нови водомерни шахти. По компонент „Събиране на отпадъчни води“ се предвижда за агломерация Мездра: доизграждане на канализационна мрежа 0,878 км. и реконструкция на 0,970 км. канализационна мрежа. За всяка агломерация в предвидените за доизграждане канализационни клонове са включени участъци от главни колектори и участъци от вътрешната мрежа. Това е един от важните проекти за града, чийто проблем са честите аварии на водопрееносната мрежа, датиращи от години.

Канализационната мрежа на град Мездра е изградена на 98% след завършване през последните години на участъци от колектора по ул. „Христо Ботев“. През 2003 г. е изготвен проект за останалата част от града в района на ул. „1 май“, който се реализира през 2015 г. В останалите населени места на общината, с изключение частично на с. Зверино, няма изградена

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

канализация. Строителството ѝ е въпрос, който ще се решава в бъдеще.

В община Мездра има пречиствателна станция за отпадните води само на град Мездра, която е открита на 15.06.2015 г.

По проекта на ВиК - Враца, стартирал наскоро и посочен по-горе, ще бъде реконструирана, рехабилитирана и частично доизградена вътрешна канализационна мрежа с обща дължина 1,821 км (от които нова канализационна мрежа 0.878 км).

5.2 Електроенергийна инфраструктура и ВЕИ

Енергийна мрежа

От 2004 година разпределителната мрежа в областта се стопанисва и управлява от ЧЕЗ България ЕООД. В района на община Мездра няма неелектрифицирани населени места. На територията на общината има 239 трафопоста и 2 възлови станции. Мрежата ниско напрежение е с дължина 686 км. в т.ч. 590 км въздушна и 96 км кабелна.

Проблемите на електроснабдяването се свеждат главно до остарялата и амортизирана мрежа в някои населени места и квартали. Проблеми с мрежата се явяват основно в зимния сезон като в следствие на снеговалежи част от населените места остават без електроенергия за период от повече от 1-2 дни.

Електроснабдяването на община Мездра се осъществява от районната мрежа 110 kV на електроенергийната система на страната посредством подстанция „Мездра“. Подстанцията е с трансформация на напрежението 110/20 kV и 40 mVA инсталирана мощност, свързана с подстанции от съседните общини. Седемстранното захранване на подстанцията позволява по-голяма сигурност и качество на електрозахранването.

На територията на общината има 239 трафопоста и 2 възлови станции. Мрежата за ниско напрежение е с дължина 686 км., в т.ч. 590 км. - въздушна и 96 км. - кабелна. През последните четири години са изградени 4 трафопоста и се е увеличила дължината на кабелната мрежа с 3 км. Извършена е реконструкция на 20 км. въздушна ел. мрежа. Дължината на електропроводите с високо напрежение 110 kV на територията на общината е 57,6 км. Предвижда се изграждането на електропровод 110 kV от подстанция „Мездра“ до подстанция „Ботевград“.

Електроразпределителната мрежа СН в общината е добре развита и оразмерена да поеме по-голямо натоварване от съществуващото, което би улеснило бъдещи консуматори и би стимулирало икономическото развитие.

ВЕИ и ЕЕ

За производството на алтернативна електрическа енергия в страната се използват водна, вятърна и слънчева енергия в зависимост от специфичните природни условия за всеки регион.

В община Мездра, едноименната ВЕЦ „Мездра“ е изградена още в далечната 1950 г., а ВЕЦ „Брусен“ - през 1953 г. По данни на АУЕР на територията на общината има изградени ВЕЦ, ФтЕЦ и БиоЕЦ. Общата мощност на изградените ВЕИ е почти изцяло от водна енергия

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

в община Мездра - 14,00 MW. Изградени са:

- МВЕЦ „Царевец“ - Микро водноелектрическа централа с местоположение Ослен Криводол, общ. Мездра, обл. Враца, в експлоатация от 10 февруари 2016 г., с производствена мощност 1.89 MWт.;
- БиоГЕЦ „Царевец“ - Електрическа централа на газ от ВЕИ с местоположение Царевец, общ. Мездра, обл. Враца, в експлоатация от 22 юни 2015 г., с производствена мощност 1.2 MWт.;
- БиоГЕЦ „Малиновец“ - Електрическа централа на газ от ВЕИ с местоположение Царевец, общ. Мездра, обл. Враца, в експлоатация от 22 юни 2015 г., с производствена мощност 1.2 MWт.;
- МВЕЦ „Черепиш“ - Микро водноелектрическа централа с местоположение Зверино, общ. Мездра, обл. Враца, в експлоатация от 28 март 2012 г., с производствена мощност 3.484 MWт.;
- ФЕЦ „Лик“ - Фотоволтаична електрическа централа с местоположение Лик, общ. Мездра, обл. Враца, в експлоатация от 2 декември 2011 г., с производствена мощност 0.095 MWт.;
- МВЕЦ „Калето“ - Микро водноелектрическа централа с местоположение Дърманци, общ. Мездра, обл. Враца, в експлоатация от 23 февруари 2010 г., с производствена мощност 3.6 MWт.;
- ВЕЦ „Брусен“ - Водноелектрическа централа с местоположение Брусен, общ. Мездра, обл. Враца, в експлоатация от 20 януари 1993 г., с производствена мощност 0.372 MWт.;
- ВЕЦ „Мездра“ - Водноелектрическа централа с местоположение Мездра, общ. Мездра, обл. Враца, в експлоатация от 1 януари 1950, с производствена мощност 2.2 MWт.

Оптималното използване на енергийните ресурси, предоставени от възобновяеми енергийни източници, е средство за достигане на устойчиво енергийно развитие и минимизиране на вредните въздействия върху околната среда от дейностите в енергийния сектор. Въвеждането на повече ВЕИ в общината е в отговор на поетия ангажимент на страната за изпълнение целите на „Стратегия Европа 2020“ по пакет енергетика/ климат за достигане на 16% енергия от ВЕИ в крайното енергийно потребление.

На територията на общината са предприети мерки за подобряване на енергийната ефективност на странния фонд, чрез изпълнени проекти за ЕЕ във всички образователни и публични сгради.

Община Мездра има разработена програма за Енергийна ефективност за периода 2021 - 2024 г. Реализирането на програмата се очаква да доведе до:

- намаляване вредните газови емисии и емисиите на парникови газове, отделяни в атмосферата, водещо до подобряване параметрите на околната среда;
- рационално използване на природните енергийни ресурси;
- намаляване зависимостта на страната от внос на енергийни ресурси;
- създаване на нови пазарни възможности за търговци (производители фирми за услуги и т.н. чрез използването на енергийно ефективни съоръжения, разкриване на нови работни места;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

- създаване на условия за производство на енергия от ВЕИ;
- постигане на устойчиво развитие.

5.3 Газоснабдяване

Област Враца е център на един от 8-те региона на националната газопреносна мрежа – „Запад“. Близостта до националната газопреносна мрежа способства развитието на газопреносни мрежи в общините от областта. Град Мездра е първият град в област Враца и един от първите в страната, където още в далечната 2003 г. се изгражда цялостна газификация за промишлени, битови и обществени нужди. Всички публични, образователни и социални сгради са газифицирани, всички промишлени предприятия и зони също. Предстои разширение на газопреносната мрежа на територията на града, във връзка с присъединяване на нови потребители.

Град Мездра е включен в националната газопреносна мрежа на Р България като отклонение от трасето Варна - София.

Останалите населени места на територията на общината все още не са газифицирани.

На територията на общината са изградени: Автоматичната газорегулаторна станция (АГРС) за редуциране налягането на природния газ от 55 bar на 4 bar и търговско измерване на консумацията, както и обслужващия път. Изградено е магистрално газопроводно отклонение до АГРС с обща дължина 4 км и разпределителни газопроводи с обща дължина 17 км.

Предвид безспорните предимства на природния газ пред останалите горива и достигнатите икономии при ползването му, реализирани от консуматорите на територията на града, техният брой се увеличава.

По данни за 2011 година дължината на изградената газоразпределителна мрежа в град Мездра е 26 км. Газифицираните битови потребители в града са 842, а стопанските (фирми и обществено-административни обекти) са 51. Трасето дава възможност други 2 200 домакинства да ползват предимствата на икономичното и екологично гориво.

През 2013 г. газифицираните домакинства на територията на град Мездра са 915 бр., а през 2018 г. 1 000 бр. или газифицирани са общо 11,25% от населението.

Газифицирането на общината се извършва от дъщерно дружество на компанията „Овергаз“.

5.4 Транспортна инфраструктура и комуникации

Пътна инфраструктура

Разположена в южната част на област Враца, община Мездра е една от малкото общини в областта, които имат предимството пряко да се обслужват от Трансевропейския транспортен коридор ЕТК №4 - Дрезден/Нюрнберг - Прага - Виена/Братислава - Гьор - Будапеща - Арад - Констанца/Крайова - Видин - София - Солун/Пловдив - Истанбул. ЕТК №4 провежда международните потоци между Румъния, България и Гърция посредством българския участък Видин - Враца/Мездра - София - Кулата, като осигурява връзка между р. Дунав и Бяло море.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Направлението на ЕТК №4 се формира от първокласния път I-1 Видин-Враца/Мездра-София – автомагистрала и/или скоростни пътища не са изградени. Пътят е включен в Европейското споразумение за главните международни пътни артерии (AGR) под №Е79 и е единственият път с национално значение, обслужващ област Враца и община Мездра.

През 2020 г. започна изграждането на скоростния път Мездра - Ботевград, който е част от Ботевград - Видин.

Основните **транспортно-комуникационни пътни артерии от републиканската пътна мрежа** на територията на община Мездра, както и тяхното състояние, са следните:

- /Е-79/ Враца - Мездра - Ботевград км 153+350 - км 175+600 - средно състояние с надлъжни коловози, пукнатини и пропадания;
- II-16 (Мездра - Ботевград) - Ребърково - Елисейна км 0+000 - км 22+540 - в момента се рехабилитира;
- III-103 Мездра - Горна Кремена - Горна Бешовица км 0+000 - км 18+950 - средно състояние, изкърпен с пукнатини и пропадания;
- III-161 Ребърково - Лютидол - Рашково - Литаково - Ботевград км 0+000 - км 8+700 - лошо състояние.

Общински пътища в община Мездра:

- VRC1032 10311 /I-1, Враца - Мездра/ - Граница общ. (Враца - Мездра) - Върбешница - Горна Кремена /III -103/;
- VRC1079 10021 /I -1, Враца - Мездра/ - Руска Бела;
- VRC1080 10026 /I-1, Враца - Мездра/ - Моравица;
- VRC1082 10303 /111 -103/ Мездра - Боденец - Крапец - /VRC1032/;
- VRC1084 10305 /VRC1082, Мездра - Крапец/ Боденец - Върбешница /VRC1032/;
- VRC1088 16002 /I-1, Мездра - Лютидол/ Ребърково - жп гара Ребърково;
- VRC1089 16006 /II -16, Ребърково - Зверино/ Лютиброд - Граница общ. (Мездра - Враца) – Челопек /III -1004/;
- VRC1090 16017 /11-16, Ребърково - Елисейна/ Зверино - Оселна;
- VRC1143 10328 /III -103/ Роман - Струпец - Граница общ. (Роман - Мездра) - Старо село - Царевец - Брусен - Мездра /III -103/;
- VRC1148 30811 /III - 308, Своде - Роман/ - Синьо бърдо - Граница Общ. (Роман - Мездра) - Ослен Криводол - Лик - Дърманци - /I -1/;
- SFO2043 16104 /III -161, Лютидол - Литаково/ Рашково - Граница общ. (Ботевград - Мездра) - Игнатица - / II -16/;
- VRC2081 10302 /I - 1/ Мездра - Крета;
- VRC2083 10304, М2 /III -103, Мездра - Горна Кремена/ Горна Кремена – Долна Кремена - /III -103/;
- VRC2085 10319 /III -103/ - Граница общ. (Мездра - Враца) - Тишевица /III – 1306/;
- VRC2086 10323 /III -103, Горна Кремена - Горна Бешовица/ Кален – Цаконица/;
- VRC2091 16018 /11-16, Елисейна - Оплетня/ - Очиндол;
- VRC2092 16021 /II -16, Зверино - Елисейна/ - Злидол;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

- VRC2093 16029 /II -16, Елисейна - Лакатник/ - Граница общ. (Мездра - Своге) – Габровница - Еленов дол - манастир Седемте престола – Осеновлаг;
- VRC2094 16101 /III -161, Ребърково - Рашково/ Лютидол –Типченица;
- VRC3087 10332 /VRC1143, Старо село - Брусен/ Царевец - Ослен Криводол /VRC1148/;
- VRC3095 M1 /III -103, Горна Кремена - Горна Бешовица/ - м. Косматица;
- VRC3097 M3 /VRC1082/ Мездра - Руска Бела /VRC1079/;
- VRC3150 M3, M4 Мездра /SFO2046, Курново - жп гара Струпец/ - Граница общ. (Роман - Мездра) - Струпецки манастир.

Предвид полупланинския и планински релеф на територията, общинската пътна мрежа се явява от особена важност за комуникациите между населените места. За много от планинските села общинските пътища са единствените, които ги свързват с центъра на общината или други населени места. Общинската пътна мрежа е с много по-голяма дължина от републиканската пътна мрежа и състоянието ѝ е от определящо значение за социално-икономическото развитие на общината. Това е и един от основните проблеми в инфраструктурното развитие на община Мездра. Поради невъзможността пътната мрежа да бъде своевременно ремонтирана продължава разрушаването на пътната настилка и влошаването на пътните условия, което води до увеличаване на необходимите средства за ремонт. За реализацията на ремонтните работи се търси финансиране от различни програми и проекти.

Град Мездра е свързан с по-големите градове и околните селища посредством **автобусен транспорт**. Има автобуси от градовете София, Ботевград, Враца и Оряхово. Осигурени са транспортни връзки до всички села от общината. Превозът на учениците се осигурява от фирмите превозвачи чрез училищни автобуси. От населените места единствено град Мездра разполага с автогара, а в селата има само автобусни спирки.

Железопътна инфраструктура

Железопътен транспорт в община Мездра има от началото на 1897 г., когато окончателно са изградени трите жп станции – Елисейна, Мездра и Роман. През гарата на гр. Мездра преминава една от главните жп линии на страната „София – Мездра – Горна Оряховица – Каспичан – Варна“ и е начална гара за линията „Мездра – Бойчиновци – Брусарци – Видин“.

Категоризацията на жп линията, преминаваща през територията на община Мездра съгласно „Наредба за категоризация на железопътните линии в Република България, включени в железопътната инфраструктура, и закриване на отделни линии или участъци от линии“ е категория „жп магистрала“ за VII-ма жп линия и в участъка от II-ра линия „София – Мездра“ и „първа“ категория за II-ра жп линия, в участъка от гара Мездра към Горна Оряховица.

Класификация на жп линията, преминаваща през територията на община Мездра, съгласно Нормативната уредба на ДП „НКЖИ“ по товаронапрежение е V-ти клас.

Дължината на железопътната мрежа на територията на община Мездра е 43 273 км.

На територията на общината са разположени следните експлоатационни пунктове: гара Мездра, гара Мездра - юг, гара Зверино, гара Елисейна, гара Руска Бяла, спирка Горна Крета,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

спирка Лютиброд, спирка Ребърково, спирка Черепиш, спирка Оселна и спирка Моравица.

Съгласно сега действащия график за движение на влаковете, на територията на община Мездра ежедневно преминават 4 бр. международни бързи влака, 19 бр. бързи влака, 13 бр. пътнически влака и 7 бр. товарни влака.

В обсега на общината са разположени:

- 33 моста с обща дължина 1 705 м.;
- 10 тунела с обща дължина 1 805 м.;
- 12 прелеза:
 - междугарие Лакатник - Елисейна км 62+486, км 62+777;
 - гара Елисейна км 63+686, междугарие Елисейна - Зверино км 69+071;
 - гара Зверино км 70+040, междугарие Зверино - Мездра юг, км 84+521;
 - гара Мездра км 88+600, междугарие Мездра - Роман км 88А+465. км 91+100;
 - междугарие Мездра юг - Руска Бяла км 4+200 и гара Руска Бяла км 7+420.

6. Анализ на компонентите на околната среда

Ръководството на Община Мездра отчита факта, че опазването на природата е в основата на устойчивото развитие на общината и провежда системно политика за подобряване на компонентите на околната среда, защита на природното наследство и популяризиране на биологичното разнообразие. Политиката се изразява в извършването на проверки, изразяването на становища по отношение на благоустрояването и опазването на околната среда. Община Мездра поддържа „горещ телефон“ и имейл адрес, на който заинтересованите граждани да съобщават за нередности и предложения.

Община Мездра попада в района на действие на Регионалната инспекция по околната среда и водите – Враца, която осигурява на регионално равнище държавната политика за опазването и осигуряването на благоприятна и здравословна среда в съответствие с установените стандарти и нормативи.

Непрекъснатата връзка с РИОСВ допринася за намаляване конфликта между развитието на местната промишленост и замърсяването, което оказват нейните производства върху състоянието на околната среда.

6.1. Въздух

Наблюдението върху качеството на атмосферния въздух и неговия контрол се осъществява от Национална система за мониторинг на КАВ, част от НСМОС. Тя се обслужва от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) към Министерството на околната среда и водите (МОСВ). Анализът на данните за качеството на атмосферния въздух (КАВ) се извършва по райони, като се отчита и спецификата на всяко населено място, в което се извършва контрол.

Община Мездра изпълнява „Програма за управление на качеството на атмосферния въздух на община Мездра за периода 2017-2021 година“ с мерки предвидени за намаляване на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

нивата на ФПЧ_{10} и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух в община Мездра за периода 2017-2021 г.

През 2019 г. е извършен мониторинг на качеството на атмосферния въздух (КАВ) в с. Царевец, общ. Мездра, обл. Враца с Мобилна автоматична станция (МАС) на Регионална лаборатория - Плевен към ИАОС - София по показатели, характеризиращи КАВ: фини прахови частици (ФПЧ_{10}), въглероден оксид, серен диоксид, азотни оксиди (азотен оксид и азотен диоксид), озон, амоняк, сероводород, метанови въглеводороди и неметанови въглеводороди за периодите: от 14:00 часа на 29.03.2019 г. до 14:00 часа на 02.04.2019 г. и от 12:00 часа на 09.10.2019 г. до 12:00 часа на 14.10.2019 г.

При анализ на резултатите от изпитване на показателите, характеризиращи КАВ и при двата мониторинга не са установени превишения на пределно допустимите концентрации, съгласно Наредба № 12 за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (обн. ДВ. бр. 58/2010г., с изм. и доп.) и Наредба № 14 за норми за пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места (обн. ДВ. бр. 88/1997г., с изм. и доп.).

През 2019 г. във връзка с контрола по изпълнение на заложените мерки в Плановите за действие към общинските програми по чл. 27 от Закона за чистотата на атмосферния въздух са извършени 2 броя проверки от РИОСВ-Враца на Община Мездра във връзка с контрол по изпълнение на заложените мерки в Плана за действие към „Програма за управление на качеството на атмосферния въздух на община Мездра за периода 2017-2021 г.“.

Във връзка с извършване на емисионен контрол РИОСВ-Враца съвместно с Централна лаборатория към ИАОС-София са извършени 6 броя проверки мониторинг (6 броя оператори) на територията на община Мездра. Контролираните дружества са:

- „Инертстрой - Калето“ АД, гр. Мездра - оранжерия „Озирис“, с. Брусен, общ. Мездра, обл. Враца - 3 броя подобекти на гориво природен газ: горивни инсталации - когенератор „CAT 428E“ (с номинална мощност 1,9MW), водогреен котел „Erensan“ №1 (с номинална мощност 1,9MW) и водогреен котел „Erensan“ №2 (с номинална мощност 1,9MW);
- „Леденика България 1964“ ЕООД - пивоварна гр. Мездра, общ. Мездра, обл. Враца - 1 брой подобект на гориво природен газ: горивна инсталация - парен котел ПКНГ-12 №2 (с номинална мощност 8,5 MW);
- ЕТ „Йордан Величков – Влади“, с. Зверино, общ. Мездра, обл. Враца - 2 броя подобекти на твърдо гориво /дърва/: горивни инсталации - водогреен котел №1 (с номинална мощност 4MW) и водогреен котел №2 (с номинална мощност 4MW);
- ЕТ „Агропрофит- Владимир Величков“, с. Зверино, общ. Мездра, обл. Враца - 1 брой подобект на твърдо гориво /дърва/: горивна инсталация - водогреен котел №1 (с номинална мощност 4MW);

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

- „Малиновец Енерджи“ ООД, с. Царевец, общ. Мездра, обл. Враца - 1 брой подобект на гориво биогаз: горивна инсталация - когенератор тип CG-170-12 (с номинална мощност 1,1 MW);
- „Царевец Енерджи“ ООД, с. Царевец, общ. Мездра, обл. Враца - 1 брой подобект на гориво биогаз: горивна инсталация - когенератор тип CG-170-12 (с номинална мощност 1,1 MW).

Няма констатирани нарушения на нормите за допустими емисии съгласно Наредба №1 за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии (обн. ДВ, бр.64/2005г./ и Протокол към Конвенцията от 1979г. за трансграничното замърсяване на въздуха на далечни разстояния за намаляване на подкиселяването, еутрофикацията и тропосферния озон (обн. ДВ, бр. 93/2005г.).

Извършени са и 4 броя комплексни проверки на оператори, свързани с отделяне на емисии на вредни вещества в атмосферния въздух от горивни/технологични инсталации: „Малиновец Енерджи“ ООД, с. Царевец, общ. Мездра; „Царевец Енерджи“ ООД, с. Царевец, общ. Мездра; „Инертстрой – Калето“ АД, гр. Мездра (оранжерия „Озирис“, с. Брусен, общ. Мездра и „Нова варова компания“ ЕООД, гр. Мездра (хидратен цех, гара Черепиш, общ. Мездра). Няма установени нарушения от дейността на операторите.

6.2. Води

Замърсяването на водоприемниците с битови отпадъчни води се дължи на факта, че не са изградени напълно канализационните системи и липсват ПСОВ. До момента единствената функционираща ПСОВ е в град Мездра.

Контролната дейност по компонент „Води“ се осъществява по поречия. В териториалния обхват на РИОСВ - Враца попада и поречието на р. Искър с площ на водосборния басейн 8746 км².

Обекти, формиращи отпадъчни води, в т.ч. на:

- Канализационни системи на населени места, селищни и курортни образувания, с приоритет на канализационни системи, в които са включени производствени обекти, формиращи емисии на приоритетни и приоритетно опасни вещества или които заустват във водни тела със състояние по-лошо от добро (съгласно Приложение № 2 от Националния каталог от мерки към ПУРБ);
- Производствени обекти, които формират емисии на приоритетни и приоритетно опасни вещества;
- Производствени обекти с промишлени дейности, включени в Приложение № 4 от Наредба № 2 от 08.06.2011 г., формиращи биоразградими промишлени отпадъчни води, с приоритет на обектите, формиращи товар в отпадъчните си води над 4000 е.ж., съгласно чл.16,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

ал.8 от Наредба № 6 за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти такива, в отпадъчните си води;

- Други обекти, определени на база на системната оценка на риска на контролираните обекти.

При извършен контролен и собствен мониторинг на отпадъчни води в РДНО „Враца – Мездра“, стопанисвано от „Екопроект“ ООД са констатирани превишения на ИЕО на смесен поток отпадъчни води по показатели: ХПК, общ азот, неразтворени вещества.

На територията на община Мездра има изградени и въведени в експлоатация селищни канализационни системи само в гр. Мездра.

При осъществения през 2019 г. мониторинг от РИОСВ - Враца са констатирани единични превишения над стандартите за качество на подземните води на територията на община Мездра на Регионално депо за неопасни отпадъци (РДНО) Враца-Мездра - манган, калций, магнезий, олово, нитрати, нефтопродукти и желязо. РДНО е изградено непосредствено до старото градско депо, което не и имало изградени съответните съоръжения за защита на подземните води. Анализирайки резултатите на водните проби от подземните води се забелязва колебание на стойностите на изследваните показатели в известни граници през различните периоди на измерване - след завишение отново следва намаление и обратно. От това може да се направи извода, че депонираните на старото депо отпадъци в продължение на повече от 30 г., все още влияят върху качеството на подземните води.

През 2019 г. се отчита повишаване на екологичната култура на операторите, чиито обекти и инсталации формират отпадъчни води, относно опазването и подобряването на състоянието на водните екосистеми и устойчивото използване на водите. Постигнати са положителни резултати при поддържането в добро техническо и експлоатационно състояние на пречиствателните съоръжения. Показател за това е продължителността на периода на текущите санкции спрямо предходните години. Основният проблем за замърсяването на водите е заустването на непречистени или недостатъчно пречистени отпадъчни води, което се дължи на липсата на пречиствателни станции за отпадъчните води предимно от малките населени места или в нарушения в технологичния режим на работа на пречиствателните съоръжения, т.е. на неправилна експлоатация, несвоевременно изваждане и депониране на утайките, нарушения в производствения процес на предприятията, повреди и аварии на отделните елементи от пречиствателните съоръжения.

Основен проблем, свързан със замърсяването на водите, си остава антропогенното натоварване на повърхностните водни обекти от точкови и дифузни източници.

Замърсител на повърхностни води на територията на инспекцията са битово-фекалните води, зауствани от агломерации, където все още не са изградени ПСОВ. Дифузни източници на замърсяване са и домакинствата в населените места без изградена градска канализация,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

които заустват битово-фекалните отпадъчни води в попивни кладенци, както и нерегламентираните сметища за отпадъци.

Съществен проблем е разположението на животновъдни обекти в близост до водни обекти и неправилно изградените торохранилища в близост до водоеми, както и промишлени обекти, формиращи недостатъчно пречистени производствени отпадъчни води във водни обекти или недобра експлоатация на локални пречиствателни съоръжения.

Въпреки някои негативни тенденции, като цяло се наблюдава намаляване внасянето на замърсители в повърхностните и подземните водоприемници и подобряване качеството на водите в участъците от реките с установено трайно замърсяване.

6.3. Земи и почви

В община Мездра има изграден пункт за мониторинг на територията на с. Лик. Следят се показатели: активна реакция на почвата (рН), биогенни елементи - общ азот по Келдал, общ фосфор, органично вещество - общ въглерод и органичен въглерод, обемна плътност и 9 броя тежки метали и металоиди – мед, цинк, олово, кадмий, никел, кобалт, хром, арсен и живак.

Преобладаващите почвени типове в общината са разновидности на сиви и кафяви горски почви. Замърсяването на почвите с тежки метали е по атмосферен път и е от антропогенен произход.

През 2018 г. е извършена техническа и биологична рекултивация на закрито депо за битови отпадъци на община Мездра. Рекултивираният терен е приобщен към околната среда.

Съгласно данните от проведените мониторинги в пунктове от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) почвите в област Враца са в сравнително добро екологично състояние по отношение на замърсяванията с тежки метали.

6.4. Биоразнообразие и защитени територии

Биологичното разнообразие е най-чувствителната част от компонентите на околната среда. То зависи от състоянието на останалите природни компоненти и се определя от тяхното разнообразие.

Според „Класификационна схема на типовете горски месторастения в България“, територията на общината попада в Мизийската горскорастителна област, подобласт Северна България. Във вертикално отношение се разграничават следните два пояса - *Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори и Среден планински пояс на горите от бук и иглолистни*.

Растителността в *първия пояс* е представена от чисти и смесени благунови и церови формации със спътници от горун, габър, клен, мъждрян, бор, топола, акация, липа. От храстовите видове се срещат дрян, глог, смрадлика, драка, шипка, птиче грозде. Тревната растителност е представена от типичните за дъбовите гори видове: житни треви, острица,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

ягода, къпина, машерка, коприва, жълт кантарион и др. Във **втория пояс** естествената растителност е представена от зимен дъб, бук, цер, сребролистна липа, явор, габър, трепетлика.

Горите, независимо от собствеността, се стопанисват на база одобрени лесоустройствени проекти с 10-годишен ревизионен период. Съобразно вида на специалните функции при стопанисването на дървостойките, на територията на община Мездра определящо значение имат водоохранните им и водозащитни, противоерозионни, мелиоративни и рекреационни функции. **Горските ресурси** способстват за развитие на земеделието, дървообработването, добивната промишленост и преработвателната промишленост. В общината съществува една обширна екологично чиста зона, богата, пригодна за земеделие почва, в която може да се произвеждат хранителни продукти от деклариран с геохимични изследвания на почвата район. Съществуващите планини и гори са подходящи за развитие на някои специфични форми на ловен, риболовен и спелеоложки туризъм. Основните дървесни видове в дървопроизводствените площи са черен бор, бук, зимен дъб, благуна, цер, келяв габър, бял бор, акация и сребролистна липа.

Община Мездра по зоогеографско райониране попада в Северен регион, Старопланински район, където се включва територията на Предбалкана.

Фауната е с преобладаващо евросибирско и европейско разпространение и по-слабо – средиземноморско. В планинската част се срещат сърна, елен, дива свиня, заек, а от птиците – представители на семействата Вранови, Стърчиопашкови, Овесаркови, Гълъбови и др. По течението на р. Искър преминава прелетния път на водоплаващи и блатни птици.

Защитени животински видове на територията на общината са ням лебед, речен орел, ястреб-кокошкар, египетски лешояд и смок-мишкар. Под специален режим на ползване са охлювите и жабите (изисква се регистрация в РИОСВ на хората, извършващи такава дейност).

Животински видове, под специален режим на ползване, са лозовия охлюв (*Helix lucorum*) и градинския охлюв (*Helix pomatia*). Лицата, които изкупуват охлюви с цел търговия, са длъжни всяка година в срок до 1-ви май да уведомят писмено РИОСВ – Враца. През 2014 г. всички собственици на пунктове са декларирали, че разполагат с необходимото оборудване и са уведомени за изискванията, на които трябва да отговарят пунктовете. При започване на дейността си пунктовете следва да са оборудвани с хладно помещение, сито с размер на дупките 28 мм. в диаметър и чували тип „гаци“. Периодът за събиране и изкупуване на живи охлюви за търговски цели или фермерно отглеждане е от 10 май до 30 юни включително. Съгласно графика за контролната дейност на РИОСВ – Враца са извършени проверки на пунктове за изкупуване на охлюви на територията на общината.

Значима промяна в областта на околната среда е голямото нарастване на обектите на НЕМ (Национална екологична мрежа), която включва защитени територии и защитени зони. Това се дължи изцяло на обявените през 2007-2008 г. защитени зони (33) по НАТУРА 2000. Понастоящем обектите на НЕМ заемат 26,79% от общинската територия или 139,02 кв. км. Въпреки че делът им в национален мащаб е под средния за страната, нарастването спрямо 2006 г. е повече от два пъти. На територията на община Мездра обекти на НЕМ са над средното ниво за област Враца, което е 18,76%. Общината запазва и много висок дял на защитените територии

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

– 12,22%, което е повече от два пъти спрямо средния дял за страната от 5,2%.

Защитени територии в община Мездра (по смисъла на Закона за защитените територии (ЗЗТ)) са:

- **част от Природен парк „Врачански Балкан“** – обща площ 28 803,9 ха, от които 6 174,8 ха (21,4%) на територията на община Мездра (населени места - с. Елисейна, с. Зверино, с. Лютиброд, с. Очиндол). Паркът е обявен за защитена територия със Заповед №1449 /12.12.1989 г. на Комитета за опазване на околната среда, а от месец март 1997 г. е обявен за защитен обект с международно значение. Територията на парка е разположена в землищата на три области (Враца, Монтана и София) и пет общини (Враца, Мездра, Криводол, Вършец и Своге). Биоразнообразието е на много високо ниво - над 700 вида висши растения, 90 вида птици, над 500 пещери, пропасти, скални и пещерни феномени. Управлението се извършва от дирекция със седалище в гр. Враца. Собственост: частна, общинска публична и държавна публична;

- **Природна забележителност „Новата пещера“** – пещера със синтрови панички и езерца; 0,5 ха; в землището на с. Лютиброд; Представлява зала с дълбочина 20 м. с интересни варовикови образувания. Обявена със Заповед №2632/21.09.1962 г. Собственост: държавна публична;

- **Природна забележителност „Пещера Говедарника“** – пещера с гравирани надписи и рисунки на елени; 2,5 ха; в землището на с. Царевец; Обявена със Заповед №1799/ 30.06.1972 г. на МГОПС. Собственост: частна, общинска публична и държавна публична;

- **Природна забележителност „Ритлите“** – скали; Скалните стени, почти вертикални, са изградени от варовикови долнокредитни пластове. Високи са 60 - 80 метра. Дебелината им е от 260 см до 650 см. Между зъберите им личат останки от стари крепостни стени; 123,3 ха; в землището на с. Лютиброд; Обявена със Заповед №9733/27.05.68 год. на КГТП при МС. Собственост: държавна публична и частна;

- **Защитена местност „Серпионова пещера“** в землището на с. Люти брод. общ. Мездра, обявена със Заповед № РД-212 от 06.03.2020 г. на МОСВ (обн. ДВ. бр. 45/2020 г.). Пещерата е с площ на надземната част от 2,21 дка и подземни части съгласно координатен регистър към заповедта. Обявена е за опазване на местообитанията на видове прилепи от национална и европейска значимост и видове безгръбначни животни.

В природните забележителности се забраняват дейности, които могат да нарушат тяхното естествено състояние или да намалят естетическата им стойност. Обозначаването на природните забележителности се извършва с подходяща туристическа маркировка.

Защитени зони на територията на община Мездра по Директивата за местообитанията:

- част от защитена зона BG 0000166 „Врачански Балкан“ - на територията на селата Елисейна, Зверино, Лютиброд и Очиндол;

- част от защитена зона BG 0001014 „Карлуково“ – на територията на селата Горна Бешовица и Цаконица;

- част от защитена зона BG 0001042 „Искърски пролом – Ржана“ – на територията на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

селата Елисейна, Зверино, Злидол, Игнатица, Лютиброд, Лютидол и Оселна;

- част от защитена зона BG 0000601 „Каленска пещера“ – на територията на с. Кален;
Защитени зони на територията на община Мездра по Директивата за птиците;
- част от защитена зона BG 0002053 „Врачански Балкан“ - на територията на селата Елисейна, Зверино, Лютиброд и Очиндол;
- част от защитена зона BG 0000332 „Карлуковски карст“ - на територията на с. Горна Бешовица.

Предвидените мерки и дейности в програмата няма да засегнат територии от защитените зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие.

От *защитените растения*, включени в Червената книга на България, на територията на общината се срещат златиста власатка, горска съсънка, ванерова симфианда, маслиноподобно бясно дърво, червена (кавказка) липа и др.

На територията на общината са обявени и следните девет вида *вековни дървета*:

1. Благун (200 г.) (*Quercus frainetto*) - с. Боденец;
2. Бряст (340 г.) (*Ulmus spp.*) - с. Горна Кремена;
3. Круша (300 г.) (*Pyrus spp.*) - с. Лютидол, м. Паническа прека;
4. Летен дъб (280 г.) (*Quercus robur*) - с. Лик, м. Св. Илия;
5. Летен дъб (280 г.) (*Quercus robur*) - с. Ослен Криводол, м. Търновица;
6. Летен дъб (260 г.) (*Quercus robur*) - с. Ослен Криводол, м. Търновица;
7. Цер (200 г.) (*Quercus cerris*) – с. Ослен Криводол, м. Пановски кръст;
8. Цер (220 г.) (*Quercus cerris*) - с. Ослен Криводол, м. Пановски кръст;
9. Летен дъб (250 г.) (*Quercus robur*) - с. Ослен Криводол;
10. Цер (200 г.) (*Quercus cerris*) - с. Ослен Криводол.

7. Анализ по фактори на въздействие

7.1. Отпадъци

На територията на общината 100% от населението е обхванато в регионална система за организирано сметосъбиране и сметоизвозване.

Община Мездра има сключен договор с колективната организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки „Екопак България“ АД, гр. София. Системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки се състоят от три компонентни съоръжения (цветни контейнери - жълт, зелен и син, съответно всеки цвят за различните по вид отпадъци). Процента на обхванатото население от трикомпонентната системата за разделно събиране на общината е между 40-45%.

За обезпечаване на задълженията си и в изпълнение на изискванията на Закона за управление на отпадъците общината има сключени договори с юридически лица, притежаващи

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

необходимите разрешителни документи за осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинства /едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и др.:

- „Хефти Металс“ ЕООД, гр. София, площадка гр. Мездра източна индустриална зона - излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, пластмаса, хартия и картон, отпадъци от черни и цветни метали, флуоресцентни тръби, излезли от употреба моторни превозни средства, маслени филтри и др.

- ОБП „Чистота“ - Мездра, площадка гр. Мездра, ул. „Св. П. Евтимий“ № 29 - обемни отпадъци.

На територията на община Мездра е изградена система за сметосъбиране и сметоизвозване на генерираните битови отпадъци. Ежегодно при наличие на амортизирани съдове за събиране на твърди битови отпадъци, общината осигурява допълнителни бройки специализирани контейнери.

Общината членува в РСУО „Враца – Мездра“ и генерираните отпадъци на територията на общината се транспортират за обезвреждане чрез депониране на Регионално депо за неопасни отпадъци, находящо се в местност „Пискавец“, гр. Враца. Оператор на съоръжението е дружеството „Екопроект“ ООД, гр. Враца. От 2014 г. на територията на депото функционира сепарираща инсталация за битови отпадъци, на която се извършва механично отделяне на годните за преработка и рециклиране отпадъци от опаковки с цел намаляване количеството на отпадъци, предназначени за депониране с капацитет за преработка - 30 000 т./г.

Община Враца в качеството си на водеща община в Регионално сдружение за управление на отпадъците (РСУО) и собственик на РДНО - Враца е подписала Договор за финансиране на проект „Проектиране и изграждане на компостиращи инсталации за разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци“ по приоритетна ос 2 на ОПОС 2014 - 2020 г. Проектът включва изграждане на съоръжение за преработка на разделно събрани зелени и/или биоразградими битови отпадъци, образувани на територията на двете общини. Инсталацията е с капацитет 8 000 тона годишно и ще обслужва 81 000 жители. През отчетната 2019 г. на територията на РДНО „Враца – Мездра“ са депонирани 176 66,660 тона отпадъци, като дължимите суми за отчисленията по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО са преведени в законоустановения срок в банковата сметка за чужди средства на РИОСВ - Враца.

Общо образуваните битови отпадъци на територията на община Мездра за 2018 г. са 6663 тона. Делът на населението, обхванато от системата за организирано сметосъбиране, е 100%. Видно от Таблица 7, най-толям е делът на образуваните битови отпадъци през 2017 г. (8456 тона), а най-малък през 2016 г. (4808 тона).

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Таблица 7. Битови отпадъци в община Мездра за периода 2015-2018 г. (тон)

Година	Общо образувани битови отпадъци	Директно депонирани битови отпадъци	Предадени за предварително третиране битови отпадъци	Предадени за рециклиране битови отпадъци
2015 г.	5 354	3 404	1 325	625
2016 г.	4 808	0	4 371	436
2017 г.	8 456	0	6 552	1 904
2018 г.	6 663	0	4 629	2 034

Източник: НСИ

В общината се наблюдава положителна тенденция по отношение на предаваните за предварително третиране битови отпадъци и тези за рециклиране. Количество им се увеличава от 2015 до 2018 г. През 2017 г. е предадено най-голямо количество за предварително третиране, а именно 6552 тона. През 2018 г. са предадени 2034 тона битови отпадъци, за сметка на 2015 г., когато техният дял е бил едва 625 тона или четири пъти по-малко.

7.2. Шум

За град Мездра основните източници на шумово натоварване и вибрации са автотранспорта и промишлеността.

Основен източник на шумово замърсяване в общината е автотранспортът. Увеличаването на броя на частните моторни превозни средства води до значително повишаване на общия шумов фон.

На второ място са локалните източници на шум и шума от битов характер – строителни и ремонтни дейности, товаро-разтоварни работи, комунално битови дейности и др.

Следващият по значение фактор, влияещ върху акустичната среда на града е шумът, излъчван от заведенията за обществен хранене, увеселителните заведения, различните сервиси и авторемонтните работилници, разположени в непосредствена близост до жилищните сгради.

През 2019 г. са извършени редица контролни измервания на нивото на шум, излъчван от промишлените предприятия. Проверени са най-големите обекти в общината „Техкерамик – М“ АД, гр. Мездра, „Людал Фрикшън“ ЕООД, с. Зверино, общ. Мездра, „Хемус – М“ АД, гр. Мездра, „Лана Мел“ АД, гр. Враца, мелница - гр. Мездра, „Царевец Енерджи“ ООД и „Малиновец Енерджи“ ООД, с обща площадка с. Царевец, общ. Мездра, „ГТ-ЛД 2003“ ЕООД, с. Лютидол, общ. Мездра.

Измерените стойности в контролираните дружества не надвишават граничните стойности съгласно Наредба №6 от 26.06.2006 г. за показателите на шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

7.3. Рискове от природни бедствия и аварии

В пределите на общината са регистрирани 4 минали наводнения със значими последици, всичките по протежение на р. Искър. Наводнения са регистрирани през последните 100 г. в Елисейна, Зверино, Лютиброд, Ребърково, Мездра, Старо село, гара Черепиш, Крета и Брусен. Последното голямо наводнение е регистрирано през 2005 г.

В община Мездра е установен един индикативен район с повишен риск от наводнения, който обхваща долината на р. Искър малко над с. Лютиброд и завършва при напускането на реката на пределите на общината. В него се включват предимно землищата на селата Лютиброд, Ребърково, Крета, Моравица, Дърманци, Брусен, Ослен Криводол, Царевец и гр. Мездра. В този индикативен район е необходимо да се фокусират превантивните действия.

Общината попада сред най-силно уязвимите европейски региони по отношение на климатичните промени.

7.4. Радиационен контрол

Наблюденията на радиационните параметри на основните компоненти на околната среда на територията на РИОСВ - Враца се извършват от „Лаборатория за радиационни измервания“ към Регионална лаборатория - Враца.

През 2019 г. продължава да се следи състоянието на радиационния гама-фон в постоянните пунктове за пробовземане на територията на област Враца. Направените измервания показват, че мощността на еквивалентната доза е в границите на характерните естествени стойности за съответните пунктове и конкретните метеорологични условия - от 0,11 $\mu\text{Sv/h}$ до 0,20 $\mu\text{Sv/h}$.

Взети са 59 броя почвени проби и 12 броя седименти от пунктовете на НСМОС в 3-100 км зона на АЕЦ „Козлодуй“. Гама-спектрометричният анализ на пробите показва, че няма съществени отклонения в измерената специфична активност на радионуклидите спрямо характерните за региона.

С цел следене наличието на радионуклиди в атмосферния въздух през годината са набрани 26 броя аерозолни филтъра от стационарната станция в гр. Враца. Не са констатирани надфонове превишения на обемната специфична активност на изследваните радионуклиди.

През 2019 г. по показател обща алфа и обща бета активност са анализирани 104 броя водни проби по НСМОС от територията на РЛ Враца в 3-100 км зона на АЕЦ „Козлодуй“. Не са констатирани отклонения от обичайните стойности за обща алфа и обща бета активност за пунктовете.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

7.5. Ландшафтно устройство и зелена система

Зелените площи имат изключително важно значение за осигуряване на места за отдих и развлечения на местното население и оказват положителен ефект върху качеството на въздуха и намаляване на замърсяванията от транспорта и бита, намаляване на шума, запрашеността и вредните газове в атмосферата.

Ландшафт е територия, специфичният облик и елементите на която са възникнали като резултат на действия и взаимодействия между природни и/или човешки фактори, специфична географска територия, представляваща система от всички природни компоненти (скали, почва, въздух, вода, растителност и животни), която се променя във времето под влиянието на природните фактори и човешката дейност.

Преобладаващи на територията на община Мездра са хълмистите и полупланински ландшафти. Микрорязовирите създават около себе си малки водни ландшафти.

Изключително специфичен за територията е природният ландшафт на р. Искър и Искърското дефиле, както и културно-историческите ландшафти около обектите на културно-историческото наследство, като най-изявени са около крепостите.

Особено характерен е ландшафтът на ПЗ „Ритлите“.

Урбанизираните ландшафти в община Мездра се отличават с характерния облик на полупланинските предбалкански села, градския - на общинския център град Мездра и специфичността около основните пътища и особено жп линията.

8. Администриране и публичност на дейностите по опазване на околната среда

Дейностите по опазване на околната среда представляват комплекс от решения и действия, свързани с околната среда, както и различните форми на контрол.

Основните видове услуги, предоставяни от общинска администрация на територията на общината, свързани с опазване на околната среда, са следните:

- озеленяване и почистване на населените места;
- сметосъбиране и сметоизвозване;
- обезвреждане на битови отпадъци в депа или други съоръжения.

В състава на Общински съвет – Мездра функционира комисия, която отговаря за дейностите по опазване на околната среда.

Дейността по опазване на околната среда се изпълнява от отдел „Устройство на територията, техническа инфраструктура и опазване на околната среда“ към Дирекция „Устройство на територията, икономика, общинска собственост и хуманитарни дейности“.

За осигуряване на качествено и ефективно извършване на дейности, свързани с опазване на околната среда, и за подобряване на жизнената среда и облика на населените места Община Мездра е изградила добро сътрудничество в разглежданата област със съседни общини,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

бизнеса, НПО, съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците и районирането в Националната програма за управление на отпадъците.

За информиране на обществеността по отношение на въпросите, свързани с опазването на околната среда, в сградата на общината и в кметствата са поставени информационни табла. Също така, на официалния сайт на общината <https://www.mezdra.bg/> регулярно се публикува актуална информация по посочените въпроси.

9. Финансиране на дейностите по опазване на околната среда

В следващата таблица е представена финансова информация относно дейностите по опазване на околната среда на община Мездра за периода 2015-2019 г.:

Таблица 8. Финансова информация за дейностите по опазване на околната среда на община Мездра за периода 2015-2019 г.

Приходи и разходи по години	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Планирани приходи за околна среда, в т.ч. такса битови отпадъци, позволителни за лечебни растения и др. (лв.)	1 108 323	1 150 000	1 230 905	1 286 287	1 506 522
Реализирани приходи за околна среда (лв.)	690 048	832 781	774 476	722 028	718 792
Относителен дял на приходите, свързани с опазване на околната среда, от всички приходи на общината (%)	5,28%	7,81%	6,09%	4,95%	4,66%
Планирани разходи за околна среда (лв.)	1 108 323	1 150 000	1 230 905	1 286 287	1 506 522
Реализирани разходи за околна среда (лв.)	618 727	875 395	770 841	811 828	1 309 695
Относителен дял на разходите, свързани с опазване на околната среда, от всички разходи на общината (%)	4,73%	8,21%	6,05%	5,57%	8,49%

Източник: Общинска администрация - Мездра

От данните в таблицата могат да бъдат направени следните изводи:

- Приходите (планирани и реализирани) за дейности по опазване на околна среда отбелязват устойчиво нарастване за периода 2015-2019 г.;
- Разходите (планирани и реализирани) за дейности по опазване на околната среда бележат колебания, но са с тенденция на увеличение;
- Относителният дял на реализираните приходи за дейности по опазване на околната среда спрямо всички реализирани приходи в общината за разглеждания период е средно 5%;
- Относителният дял на реализираните разходи за дейности по опазване на околната среда спрямо всички реализирани разходи в общината за разглеждания период е 6%;

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

- През целия разглеждан период реализираните разходи за дейности по опазване на околната среда са с по-високи абсолютни стойности спрямо получените приходи.

IV. SWOT АНАЛИЗ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
Въздух	
• Относително добро качество на атмосферния въздух; • Изпълнение на програма за подобряване на качеството на въздуха.	• Влошаване качеството на атмосферния въздух в резултат от автомобилния трафик и ползването на твърдо гориво за отопление.
Води	
• Изградена ПСОВ – Мездра; • Наличие на достатъчно количество собствен воден ресурс.	• Неизградени канализации в населените места на общината с изключение на гр. Мездра; • Непречистените води от населените места са основните замърсители на водоприемниците в района; • Висок дял на загубите на вода.
Почви	
• Добро качество на почвите; • Ниско ниво на замърсяване на почвите с отпадъци; • Липса на замърсявания на почви с тежки метали; • Липса на почви, замърсени с органични замърсители; • Липса на заблатени и засолени почви; • Липса на киселини почви; • Наличие на поземлени ресурси с високи агробиологични качества.	• Основен източник на замърсяване на почвите е наторяването; • Опожаряване на стърнища и суха тревна растителност, водещо до увреждане на повърхностния слой на почвата и до нарушение на нейната микробиологична структура и водния ѝ баланс.
Шум	
• Добри шумови характеристики на населените места.	• Основен източник на шумово замърсяване са транспортът и промишлените предприятия в общината.
Отпадъци	
• Изградено ново и отговарящо на съвременните изисквания Регионално депо; • Изградена сепарираща инсталация на територията на Регионалното депо; • Въведено е организирано сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци за всички населени места в общината; • Налични контейнери за разделно събиране на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия, картон и други;	• Липса на финансови и данъчни стимули, които да мотивират гражданите да събират разделно отпадъците си; • Наличие на локални замърсявания; • Липса на информационна общинска система за мониторинг и контрол на дейностите по управление на отпадъците; • Липса на допълнителни клетки и модилу на регионалното депо; • Липса на инсталация за биоразградими

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

- Осигурено разделно събиране на отпадъци; - Осигурена е инфраструктура за събиране, транспортиране на отпадъци от опаковки, ИУЕЕО, ИУМПС, НУБА; - Съответстваща местна нормативна рамка на действащото законодателство в сферата на отпадъците, в частност местните данъци и такси; - Силен интерес от населението към екологичните проблеми и нарушаването на приетите нормативни разпоредби във връзка с отпадъците; - Редовно информироване и участие на населението в кампании в областта на управлението на отпадъците.	отпадъци с оглед на задълженията за хранителните отпадъци.
Биологично разнообразие	
- Наличие на редки растителни и животински видове; - Наличие на защитени територии и зони.	- Липса на система за събиране и обмен на информация, мониторинг и оценка на биологичното разнообразие в екосистемите; - Не са проучени капацитетните възможности за използване на лечебните растения.
Зелена система	
- Ежегодно пролетно почистване на зелените площи на територията на общината; - Зелените площи в общината са добре поддържани.	- Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци в зелените площи; - Липса на финансов ресурс за изграждането на поливна система за поддържането на зеените площи.
Други	
- Наличие на административен капацитет за покриване на общинските отговорности по опазване на околната среда; - Добре функционираща система за мониторинг на въздух, води, почви, радиация и нейонизиращи лъчения; - Мотивираност на ръководството на общината да решава проблемите и да опазва местните природни дадености.	Непълна институционална, нормативна и стратегическа рамка за управление на околната среда.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
Въздух	
Използване на оперативните програми и финансови инструменти на ЕС, национални фондове и международни споразумения за реализиране на проекти по ЕЕ и ВЕИ.	Неефективни инсталации за отопление на твърдо гориво.
Води	
Организиране на кампании за разумно използване на питейна вода и избягване на разхищението ѝ;	Опасност от засушаване и пресъхване на повърхностните водни източници в резултат на глобалното затопляне.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

• Подмяна на износени и аварирани водопроводи; • Поетапно изграждане на канализация и локални ПСОВ на територията на цялата община.	
Почви	
• Проучване състоянието на почвите и получаване на данни за наднормено замърсяване, картиране на резултатите от проучванията и предприемане на действия по подобряване на състоянието на почвите; • Развитие на биоземеделие.	• Засилване на деградационните процеси на почвите; • Загуба на биоразнообразие при естествено и антропогенно въздействие; • Риск към почвено засушаване и почвено-атмосферно засушаване; • Липса на регистър на площите с увредени почви.
Отпадъци	
• Изпълнение на проект за „Изграждане на инсталация за компостиране на разделно събрани зелени отпадъци – регион Враца“ за общините Враца и Мездра; • Разделно събиране на отпадъци от обувки и текстил; • Използване на оперативните програми и финансови инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективното управление на отпадъците и изграждане на съвременна екологосъобразна инфраструктура; • Въвеждане на система за домашно компостиране на градинските и хранителните отпадъци; • Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразното и ефективно управление на отпадъците; • Подобряване на административния капацитет в сферата на отпадъците; • Въвеждане на информационна общинска система за мониторинг и контрол на отпадъците; • Изграждане на единна интегрирана информационна система за управление на отпадъците на национално ниво; • Подобряване на информационната политика на общината в областта на управление на отпадъците; • Засилване на контрола върху граждани и юридически лица на територията на общината за спазване на нормативните изисквания;	• Ниска средна популателна способност на домакинствата и трудност на нискодоходните групи да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управление на отпадъците; • Изхвърляне на отпадъци от населението на нерегламентирани сметища.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

• Използване на отпадъците като ресурс за повторна употреба чрез различни видове преработка.	
Биологично разнообразие	
• Насърчаване на биологичното производство; • Запазване на традиционните сортове и породи; • Опазване на дивата флора и фауна.	• Монокултурно земеделие; • ГМО сортове и породи.
Зелена система	
• Внедряване на съвременни информационни технологии в управлението на околната среда и природните ресурси, вкл. географски информационни системи (ГИС); • Прилагане на програма за адаптиране на залесяванията към климатичните промени и увеличаване капацитета на горите при усвояване и редуциране на вредните емисии в атмосферата.	• Недостатъчно отговорно отношение на гражданите към опазване на зелената система.
Други	
• Възможности за получаване на безвъзмездна финансова помощ от национални източници на финансиране и от Фондовете на ЕС и достигане до целите на ЕС за околна среда; • Провеждане на кампании за опазване на околната среда и реализация на действия за смекчаване на климатичните промени; • Преструктуриране на икономиката и въвеждане на съвременни технологии, щадящи околната среда на национално и регионално ниво – кръгова и зелена икономика.	• Климатични промени, свързани с повишен риск от природни бедствия, засушаване, ерозия и горски пожари.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

V. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА

Визията е обобщена представа за желано и достижимо състояние на една общност за стандарта на живот и качествата на средата, които тази общност изгражда, поддържа и обитава. Приетата визия, определяща желаното състояние в екологичен аспект на община Мездра се запазва от периода 2016-2020 г. и за периода 2021-2027 г., и е следната:

Община Мездра - съхранена, зелена и благоприятна околна среда за настоящи и бъдещи поколения.

VI. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

В резултат от извършените анализи и проучвания за характерните дадености и проблеми на община Мездра в областта на околната среда са определени и идентифицирани силните и слабите страни на общината, възможностите и заплахите, стоящи пред нея. След като бе избрана визия на общината, се определиха и целите, достигането на които ще е определящо за качеството на живот на местното население.

При определянето на целите бяха взети предвид основните силни страни, които трябва да бъдат запазени, основните проблеми (слаби страни), които следва да бъдат преодолен и се отчетоха заплахите и възможностите пред община Мездра в областта на околната среда.

1. Генерална стратегическа цел на програмата

Въз основа на избраната визия, главната стратегическа цел на програмата също се запазва от предходния период и е следната:

Подобряване качеството на живот на населението на община Мездра и съхраняване на околната ѝ среда чрез устойчиво управление на природните ресурси.

2. Приоритети, специфични стратегически цели на програмата и алтернативи за постигането им

С оглед на поставената генерална стратегическа цел Програмата за опазване на околната среда на община Мездра за периода 2021-2027 г. поставя следните приоритети и специфични стратегически цели:

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Приоритети	Специфични стратегически цели
Приоритет 1. Въздух	1.1. Запазване и поддържане на доброто качество на атмосферния въздух, чрез поддържане на нивото на емисиите под пределно допустимите норми и усъвършенстване на системата за мониторинг на атмосферния въздух.
Приоритет 2. Води	2.1. Опазване на водите и водните обекти; 2.2. Осигуряване на достатъчни количества питейна вода и подобряване на ВиК инфраструктурата; 2.3. Създаване на съзнание в населението за пестене на водни ресурси.
Приоритет 3. Почви	3.1. Поддържане на доброто състояние на почвите и предотвратяване на тяхното замърсяване, борба с почвената ерозия; 3.2. Екологосъобразно селско стопанство, превенция на замърсяването на почвите с нитрати и пестициди.
Приоритет 4. Биоразнообразие	4.1. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие на територията на общината; 4.2. Опазване на защитените територии и зони.
Приоритет 5. Отпадъци	5.1. Устойчиво управление на отпадъците, екологосъобразно обезвреждане на отпадъците, предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци.
Приоритет 6. Зелена система	6.1. Поддържане и развитие на зелените площи за широко обществено ползване.
Приоритет 7. Административен капацитет	7.1. Подобряване на административния капацитет за управление на дейностите по опазване на околната среда и ангажиране на местната общност; 7.2. Подобряване на контрола, осъществяван от местната администрация по отношение на околната среда, информиране на обществеността за състоянието на компонентите на околната среда и провеждане на кампании за повишаване на осведомеността.

Алтернативите за постигане на специфичните стратегически цели, съответно и на генералната стратегическа цел, са посочени в следващия раздел от настоящата програма (Раздел VII. План за действие) - Таблица 9. План за действие на ПООС Мездра 2021-2027 г.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Планът за действие към Програмата за опазване на околната среда на община Мездра за периода 2021-2027 г. предвижда изпълнението на конкретни и целенасочени мерки по отделните компоненти на околната среда, с цел постигане на съответствие с действащите норми и стандарти в екологичното законодателство.

Таблица 9. План за действие на ПООС Мездра 2021-2027 г.

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация						
		(в хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27
План за действие на ПООС Мездра 2021-2027 г.		56 474										
Приоритет 1. Въздух		17 100										
Специфична цел 1.1. Запазване и поддържане на доброто качество на атмосферния въздух, чрез поддържане нивото на емисиите под пределно допустимите норми и усъвършенстване на системата за мониторинг на атмосферния въздух.		17 100										
1	Изпълнение на Програма за управление на качеството на атмосферния въздух на община Мездра за периода 2017-2021 година и последваща нейна актуализация	5 000	Общински бюджет; Фондове на ЕС; Фондове на ЕИП	7 бр. годишни доклади	Община Мездра	X	X	X	X	X	X	X
2	Почистване на пътните артерии от натрупани кал и прах, и осигуряването на поддържането им в добро техническо състояние	5 000	Общински бюджет	7 бр. годишно почистване	Община Мездра	X	X	X	X	X	X	X
3	Формиране на растителни пояси по протежение на пътища и улици	1 000	Общински бюджет	Изградени растителни пояси	Община Мездра	X	X	X	X	X	X	X
4	Подобряване на енергийната ефективност на уличното осветление в населените места	600	Общински бюджет; Фондове на ЕС; Фондове на ЕИП	Изпълнени мерки за повишаване на енергийната ефективност	Община Мездра	X	X	X	X	X	X	X
5	Повишаване на енергийната ефективност на обекти общинска и държавна собственост и многофамилни сгради	5 000	Фондове на ЕС	5 броя изпълнени проекти за повишаване на енергийната ефективност	Община Мездра	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация						
		(в хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27
6	Повишаване на енергийната ефективност на предприятията в общината	500	Фондове на ЕС; Частни фондове и фирми	3 броя изпълнени проекти за повишаване на енергийната ефективност	Бизнес организации	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 2. Води		15 510										
Специфична цел 2.1. Опазване на водите и водните обекти		500										
1	Почистване на речни дерета и канавки	500	Общински бюджет	Км. почистени дерета на реки	Община Мездра	X	X	X	X	X	X	X
Специфична цел 2.2. Осигуряване на достатъчни количества питейна вода и подобряване на ВиК инфраструктурата		15 000										
1	Изграждане, реконструкция и поддържане на водоснабдителна и канализационна мрежа и осигуряване на чиста питейна вода	15 000	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Осигурена чиста питейна вода	ВиК Враца; Община Мездра	X	X	X	X	X	X	X
Специфична цел 2.3. Създаване на съзнание в населението за пестене на водни ресурси		10										
1	Провеждане на информационни кампании за състоянието на водните ресурси и методи за пестеливо използване	10	Общински бюджет	Проведени две информационни кампании	Община Мездра		X			X		
Приоритет 3. Почви		5 461										
Специфична цел 3.1. Поддържане на доброто състояние на почвите и предотвратяване на тяхното замърсяване, борба с почвената ерозия		5 451										
1	Изпълнение на Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Мездра за периода 2021-2027 г.	5 451	Общински бюджет; Държавен бюджет	Засадени горски пояси	Община Мездра			X	X		X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация						
		(в хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27
Специфична цел 3.2. Екологосъобразно селско стопанство, превенция на замърсяването на почвите с нитрати и пестициди		10										
1	Провеждане на почвен мониторинг и превенция на замърсявания с нитрати и пестициди	10	Общински бюджет; Държавен бюджет		Община Мездра; РИОСВ Враца	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 4. Биоразнообразие		300										
Специфична цел 4.1. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие на територията на общината		200										
1	Картиране на биологичното разнообразие на територията на общината	100	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Картирано биологично разнообразие на територията на общината	Община Мездра; НПО		X	X	X	X	X	X
2	Картиране на лечебните билки на територията на общината	100	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Картирани лечебни билки на територията на общината	Община Мездра; НПО		X	X	X	X	X	X
Специфична цел 4.2. Опазване на защитените територии и зони		100										
1	Изграждане на база данни за защитените територии и природни забележителности на територията на общината	100	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Една разработена база данни на община Мездра	Община Мездра; НПО	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 5. Отпадъци		16 758										
Специфична цел 5.1. Устойчиво управление на отпадъците, екологосъобразно обезвреждане на отпадъците, предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци		16 758										

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация						
		(в хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27
1	Изпълнение на Програма по управление на отпадъците 2021-2028	16 758	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Събрани и обезвредени отпадъци	Община Мездра	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 6. Зелена система		1 300										
Специфична цел 6.1. Поддържане и развитие на зелените площи за широко обществено ползване		1 300										
1	Поддържане на паркови пространства и градинки	1 000	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Брой реконструирани паркови пространства	Община Мездра	X	X	X	X	X	X	X
2	Реконструкция и рехабилитация на спортни съоръжения и детски площадки	300	Общински бюджет	Брой реконструирани спортни съоръжения и детски площадки	Община Мездра	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 7. Административен капацитет		45										
Специфична цел 7.1. Подобряване на административния капацитет за управление на дейностите по опазване на околната среда и ангажиране на местната общност		35										
1	Повишаване на професионалната квалификация на служителите в общинската администрация в областта на околната среда	30	Общински бюджет	Брой проведени обучения	Община Мездра	X	X	X	X	X	X	X
2	Създаване на партньорства с други общини за съвместно кандидатстване по програми и проекти, касаещи околната среда	5	Общински бюджет	Брой създадени партньорства	Община Мездра	X	X	X	X	X	X	X

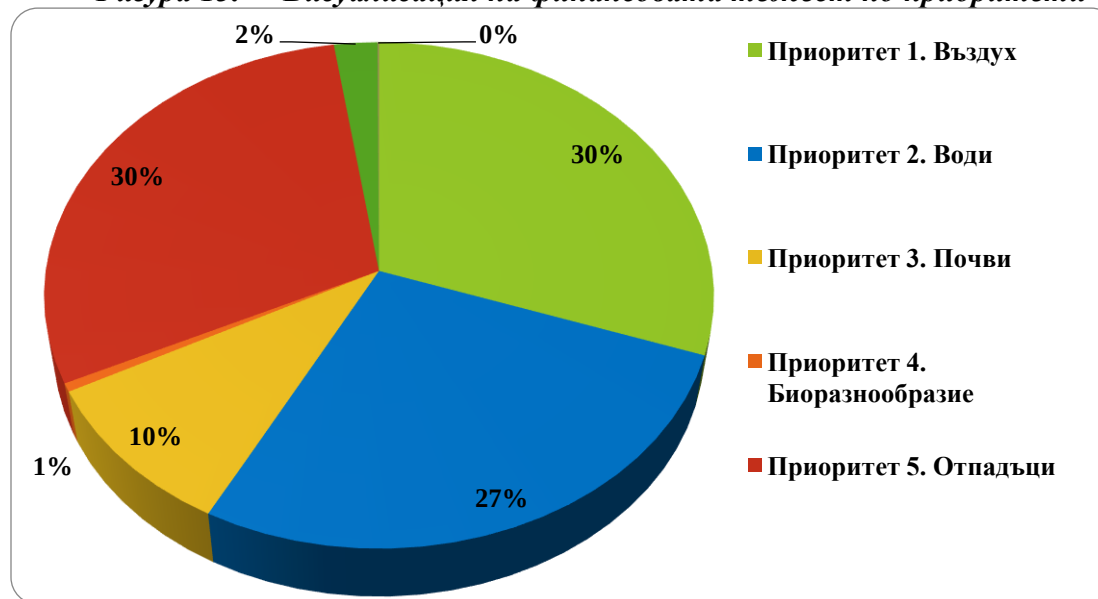

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация						
		(в хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27
Специфична цел 7.2. Подобряване на контрола, осъществяван от местната администрация по отношение на околната среда, информиране на обществеността за състоянието на компонентите на околната среда и провеждане на кампании за повишаване на осведомеността		10										
1	Провеждане на образователни кампании за повишаване на екологичното съзнание в населението	5	Ощински бюджет	Брой проведени кампании	Община Мездра	X	X	X	X	X	X	X
2	Засилване на контрола по отношение опазване на околната среда	5	Ощински бюджет	Издадени наказателни актове	Община Мездра	X	X	X	X	X	X	X

Фигура 13. Визуализация на финансовата тежест по приоритети

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

VIII. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Процесът на организация на изпълнението, осъществяване на мониторинг, контрол и последваща оценка на изпълнението на политиката за опазване на околната среда, в частност на настоящата Програма за опазване на околната среда, която дефинира тази политика за периода 2021-2027 г., се организира от Кмета на общината или от упълномощено от него друго длъжностно лице.

В процеса на наблюдение общинската администрация осигурява участието на организации, физически и юридически лица, като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност. Предметът на наблюдение включва изпълнението на целите и приоритетите на ПООС, организацията и методите на изпълнение, прилагани от съответните административни структури, организациите и юридическите лица, участващи в изпълнението им. Целта на мониторинга е да отбелязва отклоненията от целите на ПООС достатъчно рано, за да бъде възможно тяхното коригиране, преди последствията от тях да станат толкова сериозни, че да не могат да бъдат преодоляни. Наблюдението е важен елемент, който позволява да се засили или намали активността в конкретна насока, да се предприемат коригиращи действия, ако напредъкът е неудовлетворителен или ако условията се изменят.

Контролът има за цел да създаде условия за подобряване работата на общинската администрация и за формулиране на правилни управленски решения във връзка с изпълнението на ПООС. Предвид разпределението в обхвата на работа и функционалните задачи, присъщи на контрола, неговата основна задача е свързана с осигуряване на законосъобразност при изпълнението на политиките за опазване на околната среда, както и целесъобразност, изразяваща се в процеса на детайлизирано проследяване работата по изпълнение на ангажиментите на длъжностните лица по тази политика. Същностната характеристика, дефинираща обхвата и съдържанието на контролния процес, във висока степен се определя от съществуващите законови изисквания по отношение осигуряване на законосъобразност в публични институции и органи на местната власт. Контролът върху изпълнението на ПООС 2021-2027 г. на община Мездра се извършва от Общински съвет - Мездра, който приема програмата и следи за нейното изпълнение.

Координацията по изпълнението на ПООС ще се осъществява от лицата, които със заповед на Кмета на общината (във връзка с изискването на чл. 15, ал. 1, т. 10 от Закона за опазване на околната среда) са определени като притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

На основание на чл. 79, ал. 5 от Закона за опазване на околната среда, Кметът на общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата за околна среда, а при необходимост и предложения за нейното допълване и актуализиране. В годишния отчет се отбелязва напредъка при постигането на набелязаните цели и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

приоритети на ПООС, отчитат се настъпилите промени в екологичната обстановка, измененията в законовата и нормативна база и произтичащите от това промени в отговорностите и задълженията на местните власти, както и препоръки за подобряване на резултатите от наблюдението на изпълнението на програмата. Актуализация на общинската програма по опазване на околната среда се извършва при съществена промяна на нормативната база и условията, при които е разработена.

В допълнение, на основание на чл. 79, ал. 6 от Закона за опазване на околната среда, годишните отчети, които Кметът на общината внася в Общинския съвет, се предоставят за информация в РИОСВ.

За информирание на обществеността отчетите по изпълнение на ПООС могат да бъдат публикувани на официалния сайт на община Мездра - <https://www.mezdra.bg/>.

IX. ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1. Резултати от проведено анкетно проучване относно разработване на ПООС на община Мездра 2021-2027 г.

Приложение 2. Раздел „Лечебни растения“

Приложение 3. Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Мездра за периода 2021-2027 г.

Приложение 4. Програма за управление на отпадъците на община Мездра 2021-2028 г.

Раздел „Лечебни растения“

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ	2
I. Въведение.....	3
II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Мездра	3
III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване	21
IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове.....	25
V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях	26
VI. Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен	27

I. Въведение

Във връзка с изискванията на чл. 50, т. 3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР, ДВ бр. 29/2000 г. изм. ДВ бр. 96/2017 г.) и Наредба №2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения (ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г.) към Общинската програма за опазване на околната среда на Община Мездра за периода 2021-2027 г. е разработен настоящия Раздел „Лечебни растения“.

С раздела „Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързаните с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

Разделът включва информация за видовете лечебни растения, местообитанието им, разпространението им, режимът на тяхното ползване, прогнозните количества суровина, морфологичните части, предмет на събиране, на които може да разчита местната икономика. Разделът представя и информация за необходимите мерки за опазване на лечебните растения и техните местообитания и находища.

II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Мездра

Находищата на лечебни растения на територията на общината са предимно на петна, някои се срещат по единично и се използват най-вече за лични нужди. На *Таблица 1.* е представена основна информация относно лечебните растения, разпространени на територията на община Мездра:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Таблица 1. Раздел „Лечебни растения“ към Общинската програма за опазване на околната среда на община Мездра за периода 2021-2027 г.

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
Дървесни лечебни растения									
1	Бяла върба <i>Salix alba</i>	По поречията на реки и потоци (Искърско дефиле)	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	кора – 5 000 кг.	3 500 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
2	Дребнолистна липа <i>Tilia cordata</i>	Сенчести и умерено-влажни места из смесени широколистни гори и пътища (Местност „Стола“, местност „Венеца“ над с. Цаконица)	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	цвят – 25 020 кг.	17 514 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
3	Едрolistна липа <i>Tilia platyphyllos</i>	Из паркове, покрай улици и пътища	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	цвят	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
4	Конски кестен <i>Aesculus</i>	Гори, паркове и градини	По единично, на групи	Защитен вид	забранено събиране	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
5	Обикновена леска <i>Corylus avellana</i>	Подлес в дъбови и габърски гори	На петна	Не е защитен вид	за лични нужди	кори, листни и стъблени пъпки лист	40% 70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
6	Сребролистна липа <i>Tilia tomentosa</i>	Из паркове, покрай улици и пътища	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	цвят	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
7	Хвойна <i>Juniperus</i>	Сухи и скалисти места	По единично или на групи	Защитен вид	забранено събиране	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
8	Черен бяз <i>Sambucus nigra L.</i>	Влажни и сенчести места	По единично, на групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	цвят - 5 500 кг.	4 400 (80%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
9	Червена (кавказка) липа <i>Tilia rubra</i>	По сенчести стръмни склонове в смесените дъбови гори	По единично	Защитен вид	забранено събиране	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
10	Черна елша	Покрай водоеми, от низините до долния планински пояс	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	-	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Храсти, полухрасти и увивни растения									
11	Бръшлян <i>Hedera helix</i>	Гористи местности, в населени места	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	лист – 5 010 кг.	3 507 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
12	Лудо биле <i>Atropa belladonna</i>	По склонове (Местност „Ржана“)	По единично	Не е защитен вид	лични нужди	-	Допустимите за събиране количества се определят годишно	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
13	Малина <i>Rubus idaeus L.</i>	Из храсталаци, като подлес в широколистни гори, на територията на сечища, пожарища, край пътища	По единично или на групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	лист плод	70% 80%	1 година Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
14	Мащерка българска <i>Thymus longidentatus</i>	Ливади („Трънливите поляни“ над с. Кален)	На групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 5 200 кг.	3 640 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
15	Мъждрян <i>Fraxinus ornus L.</i>	Из каменисти склонове	Самостоятелни съобщества	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
16	Обикновен дрян <i>Cornus mas L.</i>	Като подлес в дъбови гори; по храсталаци и скалисти склонове	По единично	Не е защитен вид	за лични нужди	плод	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
17	Обикновена леска <i>Corylus avellana</i>	На мястото на изсечени гори	самостоятелни съобщества (храсталаци)	Не е защитен вид	за лични нужди	плод	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
18	Обикновена шипка <i>Rosa canina</i>	Храсталаци, тревисти терени, покрай речни тераси и потоци	По единично, на групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	плод – 52 200 кг.	41 760 кг. (80%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
19	Планинска чубрица <i>Satureja montana</i>	Върху сухи ерозирали храсталачни и	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 10 000 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
		каменисти места до 1 000 м. н. в.							увреждане на находищата
20	Смрадлика <i>Cotinus coggygria</i>	По сухи и каменисти почви из храсталаци и дъбови гори	На групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	лист – 15 000 кг.	10 500 кг. (70%)	1 година	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
21	Трънка <i>Prunus spinosa L.</i>	Синори, пасища, пустеещи места, край пътища	На групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	плод	80%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
22	Червен (обикновен) глог <i>Crataegus monogyna</i>	Храсталаци и гори край полски пътеки	На групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	плод – 10 000 кг. цвят – 10 000 кг.	8 000 кг. (80%) 8 000 кг. (80%)	Не е необходим Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
23	Червена боровинка <i>Vaccinium macrocarpon</i>	Каменливи поляни, гори и пасища	-	Не е защитен вид	за лични нужди, стопански цели	плод	80%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
24	Черен глог <i>Crataegus pentagyna</i>	Храсталаци, склонове	-	Не е защитен вид	за лични нужди, стопански цели	плод	80%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Тревисти лечебни растения									

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
25	Алпийско плюскавиче <i>Silene alpina</i>	Каменливи, варовити сипеи и ситноземи, в ксеротермичния дъбов пояс	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
26	Боасиеров жълт кантарион <i>Hypericum boissieri</i>	Сухи терени В ксеротермални дъбови гори	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
27	Бял равнец <i>Achillea millefolium</i>	Ливади, пасища, тревисти и каменисти места	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък - 6 000 кг.	4 200 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
28	Божур червен <i>Paeonia peregrine Mill</i>	Гори, храсталаци, сухи каменливи места	-	Под специален режим на опазване	за лични нужди	Допустимите за събиране количества се определят годишно ¹	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
29	Бъзак <i>Sambucus ebulus</i>	Край пътища, потоци, канали	Плътни популации	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	плод – 50 кг.	35 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

¹ Определят се годишно със заповед на Министъра на околната среда и водите допустими за събиране количества (билки) от естествените им находища, извън територията на националните паркове

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
30	Ванерова симфианда <i>Symphyandra wanneri</i>	Върху скални пукнатини	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
31	Великденче <i>Veronica</i>	Горски крайнини, под дъбове	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък - 520 кг.	стрък (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
32	Ветрогон <i>Eringium campestre</i>	Покрай ниви и пасища, полски или полупланински ливади, храсталаци, край пътища и селища	Като бурен	Не е защитен вид	за лични нужди, стопански цели	корен	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
33	Вратига <i>Tanacetum vulgare</i>	Каменливи и тревисти места, храсталаци, покрай реки, потоци и пътища	-	Защитен вид, с ограничено ползване	ограничено ползване	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
34	Върбинка <i>Verbena officinalis</i>	Тревисти и буренливи места	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 5 000 кг.	стъбло, цветове, плод (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
35	Грахова глушина <i>Vicia pisiformis</i>	Върху сиви и светлосиви горски почви, в просветлени гори	-	Защитен вид	забранено събиране	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
36	Горска съсънка <i>Anemone sylvestris</i>	Сухи тревисти и каменливи места, предимно на варовик в равнините, предпланинските и планинските райони	-	Защитен вид	забранено събиране	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
37	Горски слез <i>Malva sylvestris</i>	Тревисти и буренливи места, край пътища и огради	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	цвят – 600 кг. листа – 1 000 кг.	цвят, лист (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
38	Девесил сибирски <i>Heracleum sibiricum L.</i>	Влажни и сенчести места	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	лист	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
39	Дива мента <i>Mentha arvensis</i>	Покрай извори и заблатени места	-	Не е защитен вид	за лични нужди	лист	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
40	Див джоджен (водна мента) <i>Mentha aquatic L.</i>	Влажни места, покрай реки и канали	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	лист	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
41	Див пелин <i>Artemisia absinthium L.</i>	Из храсталаци и като бурен край селища, пътища, необработвани места, край реките и др.	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
42	Дяволска уста <i>Leonurus cardiaca</i>	Тревисти и влажни места, покрай пътища	По единично, на групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 5 000 кг.	4 000 кг. (80%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
43	Еньовче същинско <i>Galium verum</i>	Умерено сухи и умерено влажни поляни, ливади и пасища (под Веслеца)	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 20 050 кг.	14 035 кг. (70%)	1 година	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
44	Есенен спиралник <i>Spiranthes autumnalis</i>	Богати, влажни до сухи почви в дъбовия пояс	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
45	Жаблек (Конски ребра) <i>Galega officinalis</i>	Изкопи, ровове, покрай канали, заблатени места,	-	Не е защитен вид	за лични нужди	стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
		влажни ливади, храсталаци и гористи места до 1 300 м. н. в.							увреждане на находищата
46	Жерардова урока <i>Bupleurum gerardi</i>	Сухи, тревисти и каменливи синори	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
47	Живовляк <i>Plantago</i>	Влажни и тревисти места, край пътища и насипи	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	-	лист (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
48	Жълт кантарион лечебен (Лечебна звъника) <i>Hypericum perforatum</i>	Сухи тревисти, каменисти и храсталачни местообитания	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 50 600 кг.	35 420 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
49	Зайча сянка <i>Asparagus officinalis</i>	Ливади, храсталаци и гори	-	Не е защитен вид	за лични нужди	стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
50	Златиста власатка <i>Festuca xanthina</i>	Върху недостъпни отвесни скали, находище над с. Зверино	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
51	Златна пръчица <i>Solidago virgaurea</i>	Из разредени гори, храсталаци, по скалисти и тревисти места	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	-	-	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
52	Змийско мляко <i>Chelidonium</i>	Каменисти, сенчести и открити влажни места	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 20 кг.	стрък (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
53	Иглика лечебна <i>Primula veris</i>	Храсталаци, гори и ливади	-	Под специален режим на опазване и ползване	за лични нужди	Допустимите за събиране количества се определят годишно	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
54	Казашка хвойна <i>Juniperus sabina</i>	Върху сухи планински склонове, в субалпийския пояс	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
55	Камшик лечебен <i>Agrimonia eupatoria</i>	Храсталаци, ливади, пасища и горски пътеки	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 15 000 кг.	10 500 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
56	Келереров кентрантус	Върху варовити почви и сипеи, в пояса на	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
	<i>Kentranthus kellereri</i>	дъбовите и букови гори							увреждане на находищата
57	Кокиче – диво <i>Galanthus</i>	Поляни и храсталаци	-	Защитен вид	забранено събиране	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
58	Комунига жълта <i>Melilotus officinalis</i>	Тревисти влажни места, покрай реки и храсталаци	като плевел	Не е защитен вид	за лични нужди	стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
59	Копитник <i>Asarum europeum</i> L.	Свежи и богати месторастения в буковия пояс	по единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	корен, коренище	70%	2 години	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
60	Коприва обикновена <i>Utrica dioica</i>	Влажни и богати почви	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	лист – 10 100 кг.	7 070 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
61	Крапфиев лазерпициум <i>Laserpitium krapfii</i>	По скалисти склонове, каменливи, тревисти места в буковия и иглолистен пояс	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
62	Кукуряк миризлив <i>Helleborus odorus</i>	Храсталаци, поляни	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	корени – 20 кг.	14 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
63	Кълбест салеп <i>Orchis globosa</i>	Ливади, храсталаци	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
64	Лайка <i>Asteracea</i>	Ниви (местност „Гладно поле“ над с. Цаконица)	На групи, на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	цвят – 2 010 кг.	1 407 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
65	Лечебен ранилист <i>Betonica officinalis</i>	Храсти и редки гори	-	Под специален режим на опазване и ползване	за лични нужди	Допустимите за събиране количества се определят годишно	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
66	Лечебна ружа <i>Althaea officinalis</i>	Покрай реки, блата, по влажни тревисти места	-	Защитен вид	забранено събиране	Забранено събирането на билки от лечебното растение от естественото му находище	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
67	Маслиноподобно бясно дърво <i>Daphne oleoides</i>	Върху варовици, скални каменливи места в субалпийския пояс	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
68	Маточина <i>Melissa officinalis</i>	Храсталаци и влажни места, край пътища	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 25 050 кг.	17 535 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
69	Мразовец, Кърпикожух, Есенен минзухар <i>Colchicum autumnale</i>	влажни тревисти места, ливади, пасища, поляни, храсталаци	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	плодове, семена	70%	2 години	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
70	Мъжка папрат <i>Dryopteris filix mas</i> L.	Влажни сенчести, богати месторастения в буковите и дъбовите пояси	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	-	корени, коренища, грудки и луковици (40%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
71	Нежен микропирум <i>Micropyrum tenellum</i>	Върху песъчливи и каменливи канелени горски почви, между с. Зверино и гара Черепиш	По единично или на малки групи	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
72	Обикновен здравец <i>Geranium mecorrhizum</i>	Влажни сенчести, скалисти и каменисти места	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Листа/цветове/коренища – 100 кг.	70 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
73	Обикновена мента (джоджен) <i>Mentha spicata complex</i>	Влажни, тревисти места, покрай реки и блата	На петна	Не е защитен вид	за лични нужди, стопански цели	стрък, лист	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
74	Обикновен пелин <i>Artemisia vulgaris</i>	Изоставени и затревени терени	На петна	Не е защитен вид	за лични нужди, стопански цели	стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
75	Обикновен риган <i>Origanum vulgare</i>	Храсталаци, разредени гори и горки поляни	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 25 530 кг.	17 871 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
76	Панчичева пищялка <i>Angelica pancicii</i>	Влажни сенчести места, край потоци в буковия и иглолистния субалпийски пояс	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
77	Пача трева <i>Polygonum aviculare L.</i>	Сухи местообитания	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	-	стъбло, лист	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
78	Полски хвощ <i>Equisetum arvense</i>	По напоителните и отводнителните канали, изкопите, насипите, покрай жп линии	-	Не е защитен вид	за лични нужди, стопански цели	стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
79	Риган син <i>Origanum vulgare</i>	Храсталаци и сечища, по каменливи места и по ливадите	-	Не е защитен вид	за лични нужди	стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
80	Розов божур <i>Paeonia masculata</i>	Върху свежи почви в дъбовия и буковия пояс	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
81	Синя жлъчка грапавоплодна <i>Cichorium intybus</i>	Ливади, изоставени и буренливи места	-	Не е защитен вид	за лични нужди	цвят	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
82	Синя тинтява <i>Gentiana cruciata</i> L.	Каменисти, тревисти и храсталачни места	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък, корен	70%	4 години	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
83	Хилядолетен морач <i>Oenanthe millefolia</i>	Сухи тревисти места, по покрайнините на горите	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
84	Циклама <i>Cyclamen coum</i>	Сенчести места с дълбоки и богати почви в смесените дъбови гори	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
85	Червен кантарион <i>Centaury</i>	Сухи тревисти и каменливи места, ливади и горски поляни	По единично	Под специален режим на опазване и ползване	лични нужди, стопански цели	стрък – 10 000 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
86	Шапиче <i>Alchemilla vulgaris complex</i>	Влажни планински ливади	-	Под специален режим на опазване и ползване	лични нужди, стопански цели	стрък – 3 100 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване

Ползването на лечебните растения и техните ресурси включва:

- 1/ събирането на билки от диворастящи и култивирани лечебни растения;
- 2/ придобиването на билки за първична обработка или преработка;
- 3/ събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящата програма.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на разрешително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Разрешително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост. Разрешително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Разрешителното задължително придружава събраните билки до и в билкозаготвителния пункт и складовете към него.

Съгласно чл. 22 от Закона за лечебните растения разрешително за ползване на лечебните растения се издава от:

1. директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии - държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор - след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство;

2. кмета на общината, когато ползването е от:

а) земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;

б) територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;

в) земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; разрешително се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне;

3. областния управител, когато ползването е от земеделски земи - държавна собственост, в границите на населените места и в поземления фонд, след заплащане на такса в областната администрация;

4. директора на дирекцията на националния парк, когато ползването е от териториите и акваториите на националните паркове, след заплащане на такса в съответната дирекция;

5. лице с висше лесовъдско образование, оправомощено от кмета на съответната община и регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии - общинска собственост, след заплащане на такса в общината, както и за такива, предоставени на общината за управление въз основа на договор;

6. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горски територии, за което горско сдружение е сключило договор;

7. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии извън посочените в т. 1 и 5, за които собственикът има сключен договор за конкретния имот.

Съгласно чл. 24, ал. 1 от Закона за лечебните растения таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - държавна собственост, се определят с тарифа, одобрена от Министерския съвет. Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите по ал. 1.

Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за: плановите документи; дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища; научни изследвания и наблюдение на лечебните растения; изграждане и поддържане на специализираните карта, регистър и информационна система за лечебните растения; култивиране и преработка на лечебните растения; обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения; други дейности, свързани с управлението и контрола Закона за лечебните растения.

Позволителното за ползване се издава на билкозаготвител - юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или генетичен материал от лечебни растения, и определя: вида на ползването; разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части; района или конкретното находище; начина на ползване; срока на ползване; други условия, свързани с опазване на находището; лицата, извършващи ползването, ако те са различни от титуляря на позволителното.

Позволителното се издава преди осъществяване на ползването.

При издаването на позволителни на територията на Община Мездра се осъществява контрол по отношение на:

- Уведомяване на РИОСВ - Враца за организираните билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях от съответния билкозаготвител;
- Водене на книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в РИОСВ - Враца;

- Периодични проверки на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
 - Спазване на законоустановения срок - до 31 януари за представяне в РИОСВ - Враца обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки, както и за складовите наличности;
 - Водене на регистър на издадените разрешителни за ползване на лечебни растения на територията на община Мездра;
 - Изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им;
 - Отнемане на разрешителното за ползване със заповед на кмета на общината, при настъпило увреждане или унищожаване на находищата на лечебни растения в резултат от дейността на титуляря на разрешителното за ползване.
- Ползвателят на разрешителното за ползване на лечебни растения е длъжен да:
- ✓ Да не се допуска ползване на лечебните растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
 - ✓ Да не допуска ползване на защитени от закона лечебни растения;
 - ✓ Да почиства прилежащите територии след приключване на ползването;
 - ✓ След изтичането на посочените в разрешителното срокове да не се разпорежда с останалите не добити лечебни растения, които заедно със заплатените такси остават за общината;
 - ✓ При извършване на ползването да носи винаги в себе си разрешителното.

На територията на цялата страна е забранено събирането на билки от следните видове лечебни растения от естествените им находища: Бенедиктински трън, пресечка (*Chicus benedictus L.*), Волски език (*Phyllitis scolopendrium (L.) Newm.*), Горичка пролетна (*Adonis vernalis L.*), Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis L.*), Залист бодлив (*Ruscus aculeatus L.*), Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes L.*), Исландски лишей (*Cetraria islandica (L.) Ach.*), Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis L. ssp. aristatus*), Какула едрочветна (*Salvia tomentosa Mill.*), Копитник (*Asarum europaeum L.*), Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi (L.) Spreng*), Момина сълза (*Convallaria majalis L.*), Оман бял (*Inula helenium L.*), Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucinum Flavum Crantz*), Пелин сантонитов (*Artemisia santonicum L.*), Пирински/Мурсалски/Алиботушки чай (*Sideritis scaedica Grisb.*), Пищялка панчичева (*Angelica pancici Vand*), Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum L.*), Риган бял (*Origanum vulgare L. Ssp. Hirtum (Link) letswaart*), Ружа лечебна (*Althaea officinalis L.*), Салеп (*Orchis sp. diversa*), Смил жълт (*Helichrysum arenarium (L.) Moech.*), Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata (L.) Bernh = L. selago*), Цистозира (*Cystoseira barbata (Good et Vood) Ag.*).

Под специален режим на опазване и ползване се поставят отделни диворастващи лечебни растения, чиито ресурси проявяват трайна тенденция за намаляване и съществува заплаха за естественото им разпространение в природата. Със заповедта на министъра на околната среда и водите през 2019 г. са определени допустимите за

събиране количества билки от 11 вида лечебни растения от естествени находища извън територията на националните паркове – лечебна иглика, червен божур, лазаркиня, лудо биле, лютивя тлъстига, кисел трън, лечебен ранилист, шапиче, решетка безстъблена, бял пелин (катраника) и зърнастец елшовиден.

Посочените в заповедта на Министъра на околната среда и водите ограничения и забрани не се отнасят за количествата билки, събирани за лични нужди.²

По данни от доклада на РИОСВ – Враца за състоянието на околната среда за 2019 г. отделни видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайна тенденция към намаляване. Във Врачанска област това са: червен божур, лечебна иглика, лазаркиня, лудо биле, лечебен ранилист и шапиче. Запазва се интереса на билкозаготвителите към лечебните растения поставени под специален режим на опазване и ползване и разрешени за събиране от естествените им находища на територията на РИОСВ – Враца. Съгласно Закона за лечебните растения в РИОСВ – Враца се събра комисия с представители на общините държавни горски стопанства и РДГ – Берковица за разпределение на отпуснатите квоти от лечебни растения.

През 2019 г. във връзка с осъществяване на текущ и последващ контрол по Закона за лечебните растения и наредбите към него, са извършени 22 броя проверки на билкозаготвителни пунктове и складове за билки, от които 17 броя планови и 5 броя извънредни проверки. Дадени са общо 2 броя предписания на билкозаготвителни пунктове за представяне на част от документацията. При извършен последващ контрол на обектите предписанията са изпълнени в срок.

Във връзка с констатираните нарушения в разпоредбите на Закона за лечебните растения са съставени общо 4 бр. АУАН на билкозаготвители.

Като цяло се наблюдава подобрене в работата на пунктовете по отношение на издадените разрешителни за изкупуването билки, редовно водене на книгата за изкупени, реализирани и налични количества билки, и култивирано отглеждане на лечебни растения. Проверените 17 билкозаготвителни пунктове и складове за билки, които са заложили в плана за контролната дейност, попадат в териториалният обхват на общините: Мездра, Враца, Криводол, Бяла Слатина, Козлодуй, Оряхово.

Осъществен е контрол по отношение на издадените разрешителни за ползване на лечебни растения на основание чл. 22 от ЗЛР - извършени са планови проверки на 6 бр. Общински администрации - Мездра, Враца, Криводол, Борован, Бяла Слатина, Оряхово, и 3 бр. ДГС - Мездра, Оряхово и Враца. По време на плановите проверки не са констатираните нарушения.

² Съгласно Закона за лечебните растения **билки за лични нужди** са количества билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва: корени, коренища, луковичи или грудки - до 1 кг; стръкове - до 2 кг; листа - до 1 кг; кори - до 0,5 кг; цветове - до 0,5 кг; семена - до 0,1 кг; плодове - до 10 кг; пъпки - до 0,5 кг; талус - до 1 кг.

Към края на 2019 г. броят на регистрираните билкозаготвителни пунктове за област Враца е общо 30, от които 7 бр. на територията на община Враца, 4 бр. на територията на община Мездра, 2 бр. в община Мизия, 6 бр. в община Бяла Слатина, 3 бр. в община Оряхово, 2 бр. в община Хайредин, 4 броя в община Козлодуй и съответно по 1 бр. в общините Криводол и Роман.

През годината са регистрирани 10 броя нови пунктове за билки.

Съгласно представени от билкозаготвителите справки са отчетени количествата изкупени, реализирани и налични билки за 2019 г. на територията на област Враца. През годината са реализирани общо 211 кг. (сухо тегло) от видове лечебни растения, поставени под специален режим на опазване и ползване, и 10 265 кг. (сухо тегло) от видове лечебни растения, които не са под специален режим.

IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване.

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

За изпълнение целите на ПООС 2021-2027 г. ще бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи на наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на

екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;

- Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на община Мездра, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
- Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
- Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
- Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
- Участие на обществеността по вземането на решения, във връзка с опазването на лечебните растения на територията на общината;
- Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари.

V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях

На територията на Община Мездра се намират следните защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии: част от природен парк „Врачански Балкан“, природна забележителност „Новата пещера“, природна забележителност „Пещера Говедарника“ и природна забележителност „Ритлите“. Защитени територии по Директивата за местообитанията са защитена зона BG 0000166 „Врачански Балкан“, защитена зона BG 0001014 „Карлуково“, защитена зона BG 0001042 „Искърски пролом – Ржана“ и защитена зона BG 0000601 „Каленска пещера“, а по Директивата за птиците - защитена зона BG 0002053 „Врачански Балкан“ и защитена зона BG 0000332 „Карлуковски карст“.

Опазването на лечебните растения, находящи се в тези територии и зони се извършва съобразно разпоредбите на Закона за биологичното разнообразие, Закона за лечебните растения, както и заповедите на МОСВ.

VI. Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен

В Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Мездра (приета с Решение №440 по Протокол №27/28.11.2013 г. на Общински съвет – Мездра, посл. изм. и допълн. с Решение №777 по Протокол №49/25.06.2015 г.), както и приложенията към нея, са определени начините за земеползване и издаване на разрешително за ползване на лечебни растения, лицата, на които се издават, както и таксите, които се заплащат за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти – общинска собственост.

Към настоящия момент няма предложения за тяхната актуализация и е целесъобразно тази информация да остане в настоящата Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на общината.